

SLUŽBENI VJESNIK
POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

God. LXII. (14) 2011. broj 5.

Izdaje:

Biskupski ordinarijat u Poreču
Dobrilina 3, 52440 POREČ

Odgovara:

mons. Ivan Milovan, biskup

Uredio:

mr. Ilija Jakovljević

tel: +385 (052) 432-064

faks: +385 (052) 451-785;

e-mail: biskupija-porec@pu.t-com.hr

Na koricama:

Svetište Eufrazijane

i pročelje pulske katedrale

KAZALO

Biskupova božićna poruka	137
SVETA STOLICA	
Papina poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2012.	140
Mons. Dražen Kutleša imenovan biskupom koadjutorom Porečke i pulske biskupije	142
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	
Poruka pomorcima i ribarima uz blagdan sv. Nikole 2011.	143
Poruka biskupa HNK povodom izbora zastupnika za Hrvatski sabor i referendum o pitanju pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju	144
Izjava komisije HBK-a "Iustitia et pax" o odlikovanju Drage Hedla od predsjednika R. Hrvatske	148
Poslanica mons. Josipa Mrzljaka, predsjednika Hrvatskog Caritasa i biskupa varaždinskog za Nedjelju Caritasa.....	149
NAŠA BISKUPIJA	
Prilozi za misna slavlja	151
Svećenicima, redovnicima, redovnicama svemu narodu Božjem Porečke i Pulske biskupije	152
Poticaji svećenicima uz predstojeća slavlja:	
Blagdan sv. Nikole – Dan pomoraca i ribara	153
Nedjelja Caritasa 11. prosinca 2011.	153
Blagdan Svete Obitelji 30. prosinca 2011.	153
Nova godina- Dan mira	153
Molitvena osmina za jedinstvo kršćana	154
Naši svećenički kandidati u akademskoj godini 2011./2012.	154
Imenovanja i razrješenja	155
Jubileji svećeništva	155
Godišnje obveze prema Ordinarijatu	155
IZ KRONIKE BISKUPOVIH NASTUPA	156
IZ DJELOVANJA BISKUPIJE	
Priopćenje mons. Ivana Milovana biskupa porečkog i pulskog	158
Izjava biskupa Kutleše, nakon imenovanja	158
Misa ređenja mons. Dražena Kutleše	158
IN MEMORIAM	
Ivan Grah	163
Ivan Stefanuti	165
Ruža Jelenić	165

Biskupova božićna poruka

Dragoj braći i sestrama u Kristu i svim ljudima dobre volje, uranjajući u otajstvo Božića i njegove proslave ove 2011. godine, posebno želim staviti na srce obitelj. Svetkovina Isusova rođenja utisnuta je u život svake vjerničke obitelji, jer proslava Božića se čezne radost je za srca najmlađih, mladih i starijih. Gotovo svatko unaprijed znade, od najmanje djece do najstarijih, gdje će biti za Božić, što će raditi i s kime će svetkovati taj toliko nam dragi blagdan. Nije li čeznutljivi odgovor na sva ta pitanja upravo obitelj?

Za Božić svi žele više. I to s pravom. Trudimo se u obiteljima da sve bude svečanije, ljepše, posebnije i bolje nego inače. U toj čežnji "za višim darima" niti jedna obitelj ne bi se trebala zadovoljavati prosječnim. Zato blagotvornoj preobrazbi svakodnevice o Božiću ne samo da pridonosi zajedništvo oko milih običaja, susreta i čestitanja, već ponajviše zajedništvo u Crkvi. To je ono više. Zato će svi oni koji Božić žele doživjeti u punini čeznuti okupljanju na misnim slavlјima u crkvama diljem naše biskupije Porečke i Pulske. Zato ne treba čuditi da i oni koji kroz godinu možda manje redovito sudjeluju u misama, na Božić osjećaju neodoljivu čežnju za pristupanjem oltaru. U Godini obitelji u našoj biskupiji pozivam stoga da se u Božićno vrijeme na misnim slavlјima zajedno okupljaju čitave obitelji, kako bi zajedništvo oko euharistijskoga stola dalo novi smisao zajedništvu oko obiteljskoga stola i cjelokupne svakodnevice.

Vjernici duboko u sebi nose svijest da Božiću smisao daje činjenica da je Isus pobijedio zlo svojom mukom, smrću i uskrsnućem, ono čega se spominjemo u svakom misnom slavlјu. Redak iz misne molitve "one noći kad je bio predan" govori o povezanosti otajstva Božića i Uskrsa, i zorno svjedoči o postojanju dvije logike predanja: dobra i zla, života i smrti. Nebeski Otac iz ljubavi prema čovjeku *one božićne noći* u Betlehemu predao je svojega Jedinorođenca na spas čovječanstva. No *one noći* Velikoga četvrtka zlo je iz mržnje prema čovjeku predalo Krista na okrutnu muku koja je završila smrću. Božić nas poziva opredijeliti se za predanje koje dogodilo one noći u Betlehemu.

Bog je ustanovio obitelj iz čiste ljubavi, kako bi ona bila zajednica ljubavi među ljudima, koja će u svijetu biti znak Božje prisutnosti. Zato je Crkvi toliko stalo da se obitelj očuva i kao *Crkva u malome*. No primjećujemo da se u našem društvu često radi na tome da se obitelj *preda* na propast. Osjećamo danas, nažalost, da obitelj doživljava sličnu sudbinu kao što ju je Krist doživio pred svoju smrt. Kako drukčije protumačiti zastrašujuće podatke o sve većem postotku razvedenih brakova, o sve učestalijim vijestima o obiteljskom nasilju u našim mjestima, o ovisnostima koje gutaju brojne mlade, o financijskim propastima koje na koljena bacaju i po nekoliko naraštaja jedne obitelji i dovode u pitanje budućnost ne samo roditelja nego i djecu njihove djece? Nekome je cilj da toplinu obiteljskih odnosa zamijeni hladnoća, bezosjećajnost i nerazumijevanje. Sve to u obiteljskom tkivu stvara razvaline u čijim prazninama odjekuje nepodnošljivi razorni muk, koji daje ritam na koji jedino zlo može izvoditi svoj ples smrti.

Božić u Godini obitelji podsjeća nas, međutim, koje sve blagotvorne prednosti dolaze u predanju iz ljubavi, o čemu svjedoči Isusovo rođenje. *One noći kad je bio predan*, u Betlehemu, po volji Očevoj, iz krila blažene Djevice Marije, narod koji je u tmini hodio svjetlost je vidio veliku a one što mrklu zemlju obitavahu svjetlost jarka obasja. Mi smo taj narod, obasjan Kristovim svjetlom. Ako se tko pitao zašto je svetkovina Božića u našem narodu tako omiljena onda glavni razlog leži u čovjekovu srcu, čija čežnja neprevarljivo prepoznaje da je jedini pravo predanje ono koje naš Nebeski Otac daruje po Isusovu rođenju.

Zagledani smo u svjetlo božićne noći koje ne zasljepljuje već osvjetljuje put kojim obitelji u našoj biskupiji mogu sigurno kročiti. Zato neka se oči svih članova obitelji o Božiću ne štede gledati u svjetlost Božjega Sina. Otajstvo Božića ispunjava mjesto u obiteljskom kalendaru opterećenom neizvjesnom svakodnevnicom. Božić misteriozno ulazi u obiteljski raspored i daje mogućnost da zavlada novi smisao života. Božić u svakoj obitelji stoga mora ostaviti prave posljedice: mora mijenjati život nabolje u svim njegovim dijelovima. Po Božiću se moramo više poštivati, više voljeti, više ljubiti; biti bolji supružnici, roditelji, rodbina i prijatelji. Na manje od toga ne smije se pristajati.

Rođenje Božjega Sina predragocjen je dar da bi život nakon njega smio ostati isti. Zato pozivam sve vjernike i ljude dobre volje da ne propuste u životu konkretizirati milinu čežnje koju o Božiću osjećaju u srcima i koju će doživjeti okupljeni oko oltara. Neka se ona izlije u konkretne poteze za zaštitu obitelji ne samo na razini vjernih zajednica, župa i pokreta, nego i u svim društvenim institucijama gdje god je vjernika. Od vjernika se osobito u Godini obitelji očekuje Božićem nadahnuto predanje za očuvanje obitelji. Onima koji su bez doma mora se osigurati toplo ognjište; oni koji su možda uronjeni u hladnoću međuljudskih odnosa mora se pomoći da pronađu riječi pomirenja i ponovan susret na vrelu ljubavi; gladnima i opterećenima dugovima i nezaposlenima moraju se omogućiti novi načini pomoći za izlazak iz egzistencijalnog ropstva; bolesnima se mora pomoći lakše podnositi teret bolesti; učenicima i studentima mora se stvoriti novi zamah motivacije za prevladavanje kriza. Nakon proslave noći kad je u Betlehemu *bio predan* nama za spasenje, mora osvanuti zora boljega života. Upravo Božić daje jamstvo da *bolji život* nije tek puka fraza već ispunjeno obećanje našega Nebeskog Oca.

Neka je svim vjernicima i svim ljudima dobre volje sretan i Blagoslovljen Božić, svetkovina Božjega predanja čovjeku!

Poreč, Božić 2011.

*mons. Ivan Milovan
biskup porečki i pulski*

*Svim svećenicima, redovnicima, redovnicama
i čitateljima Službenog vjesnika
ČESTIT BOŽIĆ
I SRETNNA NOVA 2012. GODINA!*

SVETA STOLICA

Papina poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2012.

"Migracije i nova evangelizacija"

Draga braćo i sestre!
Naviještati Isusa Krista jedinog Spasitelja svijeta "predstavlja bitno poslanje Crkve, zadaću i poslanje koje rasprostranjene i duboke promjene sadašnjeg društva čine svejednako urgentnima" (Apost. nunc. Evangelii nuntiandi, 14). Štoviše, danas zamjećujemo žurnost promicanja, novom snagom i novim načinima, djela evangelizacije u svijetu u kojem rušenje barijera i novi procesi globalizacije još više približavaju ljude i narode, bilo zbog razvoja sredstava komunikacije bilo zbog učestalosti i lakoće seljenja pojedinaca i grupa iz jednog dijela svijeta u drugi. U toj novoj situaciji moramo u svakom od nas probuditi onaj entuzijazam i odvažnost koji su pokretali prve kršćanske zajednice da budu neustrašivi vjerovjesnici novosti evanđelja tako da se i u našem srcu razliježu riječi svetog Pavla: "Jer što navješćujem evanđelje, nije mi na hvalu, ta dužnost mi je. Doista, jao meni ako evanđelja ne navješćujem" (1 Kor 9, 16).

Tema koju sam ove godine izabrao za Svjetski dan selilaca i izbjeglica – "Migracije i nova evangelizacija" – proizlazi iz te stvarnosti. Sadašnji čas, naime, poziva Crkvu provoditi novu evangelizaciju također u širokoj i složenoj pojavi selilaštva, jačajući misijsko djelovanje i na područjima gdje se evanđelje naviješta po prvi put i u krajevima s kršćanskom tradicijom. Blaženi Ivan Pavao II. nas je pozivao "hraniti se Riječju da bi se bilo 'službenicima Riječi' u evangelizacijskoj zadaći..., [u prilikama] koje su sve raznolikije i sve zahtjevnije u kontekstu globalizacije i novoga i promjenjivoga prožimanja narodâ i kulturâ koje ih obilježuju" (Apost. pismo Novo millennio ineunte, 40). Interne ili internacionalne migracije, naime, kao otvaranje u potrazi za

boljim životnim uvjetima ili bijeg od prijetnji progona, ratova, nasilja, gladi i prirodnih katastrofa, doveli su do miješanja osoba i naroda bez presedana, s novim problemima ne samo s ljudske točke gledišta, nego i sa etičkog, religijskog i duhovnog aspekta. Sadašnje bjelodane posljedice sekularizacije, rađanje novih sektaških pokreta, raširena neosjetljivost prema kršćanskoj vjeri, istaknuta težnja k rascjepkanosti predstavljaju prepreku usredotočivanju na jedinstvenu uporišnu točku koja bi mogla potaknuti stvaranje "jedne jedine obitelji braće i sestara u društvima koja su sve više multietnička i interkulturalna, gdje su također ljudi različitih religija potaknuti na dijalog, koji ima za cilj ostvariti ozbiljan i plodonosan suživot u poštivanju legitimnih razlika", kao što sam pisao u svojoj prošlogodišnjoj poruci za Svjetski dan selilaca i izbjeglica. Naše je doba označeno pokušajima brisanja Boga i crkvenog nauka sa životnog obzora, dok si utiru put sumnja, skepticizam i ravnodušnost, koji bi htjeli ukloniti čak svaku društvenu i simboličnu vidljivost kršćanske vjere.

Utome kontekstu, selioci koji su upoznali Krista i prihvatili ga nerijetko su natjerani ne smatrati ga više važnim u svojem životu, izgubiti osjećaj vjere, ne priznavati se više dijelom Crkve i često žive životom koji više nije označen Kristom i njegovim evanđeljem. Odrasli u krilu naroda označenih kršćanskom vjerom, često emigriraju u zemlje u kojima su kršćani manjina ili gdje drevna vjerska tradicija nije više osobno uvjerenje ljudi niti zajednička vjeroispovijest, već je svedena na kulturnu činjenicu. Ovdje je Crkva suočena sa izazovom pružanja pomoći seliocima da održe svoju vjeru čvrstom, također kada nedostaje kulturne pozadine koja je postojala

u zemlji podrijetla, te utvrđivanja novih pastoralnih strategija kao i metoda i jezika za sve plodonosnije prihvaćanje Božje Riječi. U nekim slučajevima to je prigoda za naviještanje da je u Isusu Kristu čovjek postao dionikom Božjeg otajstva i njegova života ljubavi. Čovjek se ujedno otvara obzoru nade i mira, također putem smjernog dijaloga i konkretnog svjedočenja solidarnosti. U drugim opet slučajevima postoji mogućnost da se, obnovljenim navještajem Radosne vijesti i dosljednijim kršćanskim životom, probudi uspavanu kršćansku svijest tako da se ljudima pomogne ponovno otkriti ljepotu susreta s Kristom, koji poziva kršćane na svetost ma gdje da se nalazili, pa bilo to i u stranoj zemlji.

Današnja pojava selilaštva je također od Boga dana prigoda za navještaj evanđelja u suvremenom svijetu. Muškarci i žene iz različitih krajeva svijeta koji još uvijek nisu susreli Isusa Krista ili ga poznaju tek djelomično, traže da ih se primi u zemlje drevne kršćanske tradicije. Zato je nužno pronaći za njih prikladne načine da uzmognu susresti i upoznati Isusa Krista i iskusiti neprocjenjivi dar spasenja, koji je za sve izvor "života u izobilju" (usp. Iv 10, 10); sami selioci imaju dragocjenu ulogu u vezi s tim jer mogu sa svoje strane postati "navjestitelji Riječi Božje i svjedoci uskrslag Isusa, nade svijeta" (Apost. pobud. Verbum Domini, 105).

Pastoralni djelatnici – svećenici, redovnici i laici – imaju odsudnu ulogu u zahtjevnom itineraru nove evangelizacije. Oni djeluju u sredini koja je sve više pluralna: zajedno s njihovim ordinarijima, nadahnjujući se na crkvenom Učiteljstvu, pozivam ih da traže putove bratskog dijeljenja i smjernog navještaja, nadilazeći suprotstavljanja i nacionalizme. Crkve podrijetla, tranzicije i prihvaćanja migracijskih valova moraju znati ojačati svoju suradnju, na dobrobit i onoga koji odlazi u emigraciju i onoga koji se doseljava kao i, u svakom slučaju, onoga koji, na svojem putovanju, ima potrebu

susresti Kristovo milosrdno lice u dobrodošlici iskazanoj bližnjemu. Da bi se polučio plodni pastoral zajedništva, bit će korisno posuvremeniti tradicionalne strukture skrbi za selioce i izbjeglice, pridružujući tome modele koji bolje odgovaraju promijenjenim okolnostima u kojima različite kulture i narodi djeluju u interakciji.

Izbjele osobe koje traže azil, koje su pobjegle od progona, nasilja i prilika u kojima im je bio ugrožen život, trebaju naše razumijevanje i prihvaćanje, poštivanje svoga dostojanstva i svojih prava, kao i svijest o svojim dužnostima. Njihova patnja zahtijeva od pojedinih država i međunarodne zajednice da se zauzmu stavovi uzajamnog prihvaćanja, prevladavajući strahove i izbjegavajući oblike diskriminacije, te da se donesu uredbe za konkretnu solidarnost također posredstvom prikladnih struktura gostoprimstva i programâ naseljavanja. Sve to podrazumijeva uzajamnu pomoć među krajevima koji trpe nevolje i regijama koje već godinama primaju veliki broj izbjeglica kao i veće dijeljenje odgovornosti među državama.

Tisak i ostala sredstva komunikacije imaju važnu ulogu u ispravnom, objektivnom i iskrenom, upoznavanju javnosti s prilikama onih koji su morali prisilno napustiti vlastitu domovinu i svoje drage te žele započeti izgrađivati novi život.

Neka kršćanske zajednice posebnu pozornost posvete radnicima seliocima i njihovim obiteljima, prateći ih svojom molitvom, solidarnošću i kršćanskom ljubavlju, prepoznajući vrijednost onoga što ih uzajamno obogaćuje te promičući nove političke, ekonomske i socijalne projekte koji pospješuju poštivanje dostojanstva svake osobe, brigu za obitelj, pristup dostojnom smještaju, radu i socijalnoj skrbi.

Neka svećenici, redovnici i redovnice, laici i, poglavito, mladići i djevojke budu osjetljivi u pružanju potpore brojnim sestrama i braći koji se, pobjegavši od nasilja, moraju suočiti s novim načinima

života i teškoćama integracije. Navještaj spasenja u Isusu Kristu bit će izvor nade i "potpune radosti" (usp. Iv 15, 11).

Želim na kraju podsjetiti na prilike u kojima se nalaze mnogi strani studenti koji se susreću s problemima uključivanja u društvo, birokratskim teškoćama, nevoljama u traženju smještaja i prihvatnih struktura. Neka navlastito kršćanske zajednice budu osjetljive prema brojnim mladićima i djevojkama koje, upravo zbog svoje mladenačke dobi, osim kulturnog uzdizanja, trebaju referentne točke i gaje u svojem srcu duboku žeđ za istinom i željom da susretnu Boga. Neka, na osobit način, sveučilišta kršćanskog nadahnuća budu mjesta svjedočenja i širenja nove evangelizacije i ozbiljno se založe u pružanju doprinosa, u akademskoj sredini,

društvenom, kulturnom i duhovnom napretku kao i promicanju dijaloga među kulturama, prepoznajući vrijednost doprinosa što ga mogu dati strani studenti. Ako ti studenti susretnu istinske svjedoke evanđelja i primjere kršćanskog života bit će potaknuti i sami postati činiteljima nove evangelizacije.

Dragi prijatelji, zazovimo zagovor Marije, "Gospe od puta", da radosni navještaj spasenja Isusa Krista donese nadu u srcu onih koji se kreću putovima svijeta. Svima jamčim svoju molitvu i udjeljujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 21. rujna 2011.

Papa Benedikt XVI.

Mons. Dražen Kutleša imenovan biskupom koadjutorom Porečke i pulske biskupije

Vatikan, (IKA) – Papa Benedikt XVI. imenovao je 17. listopada svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije i sadašnjeg djelatnika Kongregacije za biskupe mons. Dražena Kutlešu biskupom koadjutorom Porečke i pulske biskupije, priopćio je apostolski nuncij u Hrvatskoj nadbiskup Mario Roberto Cassari.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PORUKA POMORCIMA I RIBARIMA UZ BLAGDAN SV. NIKOLE 2011.

Dragi pomorci i ribari!
O blagdanu sv. Nikole, vašeg zaštitnika, i ove godine upućujem vam srdačne čestitke i pozdrave zajedno s dobrim željama za vaš život i rad. Uz Svečev blagdan, prigodna okupljanja kao i molitvena slavlja po našim crkvama bit će lijepi trenuci zajedništva pomoraca, ribara i svih «ljudi od mora», a pritom ćemo se sigurno osjetiti mislima i molitvom duhovno povezani i sa svim našim pomorcima diljem svijeta.

Uz ovogodišnji blagdan sv. Nikole želimo se posebno prisjetiti toga Sveca kao zaštitnika obitelji. Poznata je zgoda iz njegova života kad je pomogao osnovati obitelj trima djevojkama, kćerima propalog trgovca, koje zbog siromaštva nisu više imale te mogućnosti te su mogle samo završiti na ulici. Sveti Nikola noću je ubacio u njihov prozor novaca koliko je bilo potrebno za miraz i tako pomogao udaju svih triju sestara.

Obitelj je na moru života ono čvrsto mjesto gdje čovjek nalazi sigurnost i mir. Čvrsto mjesto, ali danas jako ugroženo, stoga i potrebno zagovora i pomoći odozgo. Poznato je pak da su obitelji pomoraca i ribara, zbog duge odsutnosti muža i oca, još u većim poteškoćama: često je ugroženo kako njihovo obiteljsko zajedništvo tako i odgoj djece jer je za zdrav afektivni i svaki drugi rast i razvoj mladih, nužna i očeva i majčina blizina.

U živom nam je sjećanju kako je ove godine početkom lipnja, uz Nacionalni dan obitelji, našu domovinu posjetio Sveti Otac Benedikt XVI. koji nas je želio ohrabriti upravu u zalaganju za temeljne vrijednosti obitelji, koja je temelj zdravog društva ili – po riječima bl. Ivana Pavla II. – «jedno od najvećih dobara čovječanstva».

I vrijedi se sjetiti bitne poruke koju je o obitelji izrekao Papa Benedikt na hipodromu u Zagrebu: «U Europi se širi duh sekularizacije koja Boga gura na rub te donosi rastuću razjedinjenost obitelji. Apsolutizira se sloboda bez odgovornosti za istinu i njeguje se, kao ideal, individualno dobro preko potrošnje materijalnih dobara te površnih iskustava, ne vodeći računa o kvaliteti odnosa s osobama i o najdubljim ljudskim vrijednostima; ljubav se svodi na sentimentalni osjećaj i zadovoljavanje nagonskih poriva, bez nastojanja da se stvore trajne veze međusobne pripadnosti i bez otvorenosti životu. Pozvani smo da se odupremo tom mentalitetu!»

Dragi pomorci i ribari, zbog odvojenog života, razumljivo, vaš je obiteljski život teži nego u onih koji su stalno zajedno. To čujemo svake pomorske večeri, kada vam roditelji, supruge, djeca, prijatelji i rođaci šalju poruke. Ali upravo ste vi, trudeći se čuvati obiteljske vrijednosti, svjedoci kako nema cijene urednoj i sretnoj obitelji.

U opisu zgode u kojoj je sv. Nikola spasio mornare u oluji, izričito se spominje đavla koji je podigao oluju. Đavao i danas podiže oluju na mornare i sve putnike na moru života. Svetac, pak, svojim nas primjerom i zaštitom usmjerava i brani od svih opasnosti. Njegov nam je blagdan doživljaj utjehe i sigurnosti.

Dragi pomorci i ribari, neka po zagovoru sv. Nikole vas, vaše obitelji, vaš rad i sva vaša stremljenja blagoslovi svemogući i dobri Bog! Neka vam je mirno more, a neka vam bude sretno i mirno također na moru života!

U Poreču, 6. prosinca 2011.

*Mons. Ivan Milovan, biskup porečki i pulski
Predsjednik Odbora HBK
za pastoral pomoraca*

Poruka biskupa HNK povodom izbora zastupnika za Hrvatskih sabor i referendum o pitanju pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju

1. Izbori zastupnika za Hrvatski sabor svaki su put iznimno važan događaj za nas kao hrvatske građane i za nas kao vjernike. No, ovogodišnji imaju posebno značenje zbog činjenice da se hrvatski građani nalaze i pred referendumom s pitanjem o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj Uniji. Premda političari mogu imati svoje razloge zbog kojih strogo odjeljuju tematiku parlamentarnih izbora i referenduma, smatramo da to dvoje ipak, posebno u ovome trenutku, treba gledati u međusobnoj povezanosti.

Iako se na osobit način obraćamo katoličkim vjernicima, željeli bismo da naše riječi dopru i do svih drugih građana naše države te da u svome odlučivanju o tome komu će dati svoj glas imaju u vidu i naša promišljanja, jer su ona pisana radi ostvarivanja općega dobra.

Bez obzira na to o kojoj se i kakvoj zemaljskoj vlasti radilo, Crkva ima poslanje naviještati i nastojati živjeti uvijek istu Istinu, a to ponekad izaziva neslaganja s njezinim stajalištima i otvorenu nesnošljivost. Crkva ne preuzima na sebe političku borbu za vlast, ali se zauzima za općeljudske i evanđeoske vrijednosti, služeći u ljubavi, radi uspostave što pravednijega društva (usp. Benedikt XVI, *Deus caritas est*, 28). Zbog toga crkvene ustanove i zaređeni službenici u svome pastoralnome djelovanju ostaju izvan svrstavanja u političke stranke i stranačkoga nadmetanja, jer bi u suprotnome ne samo bile prekršene crkvene odredbe nego bi to moglo dovesti do ozbiljne opasnosti narušavanja crkvenoga zajedništva. To je razlog zbog kojega napominjemo i to da se crkveni prostori ne smiju koristiti za stranačka predstavljanja, sučeljavanja ni za druge političke svrhe.

2. Svaki je birač pozvan doći do mudre prosudbe u svjetlu temeljnih ljudskih dobara i okolnosti u hrvatskome društvu u kojemu je pozvan djelovati. To konkretno

znači da će u sadašnjim prilikama razmotriti koja su temeljna ljudska dobra u pitanju i prosuditi koja stranka ili politička opcija pojedinih kandidata, sukladno programima koje predstavljaju, zavređuje povjerenje i pruža najviše sigurnosti da će ta dobra štititi i promicati. Veliku pomoć u tome razlikovanju može pružiti *Doktrinarna nota o nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkome životu* (Kongregacija za nauk vjere, 24. studenoga 2002) koju preporučujemo za proučavanje i razmatranje u vjerničkim zajednicama tijekom predizbornoga vremena.

Osim toga, ove smo godine pohodom pape Benedikta XVI. Hrvatskoj dobili i konkretnije uporište i vodilje za život u kojemu se isprepleću pitanja vjere i društvenoga života vjernika u našoj domovini. Njegove su poruke dragocjene i u predizbornim traženjima.

3. Ključ za prepoznavanje konkretnih političkih stavova vjernici pronalaze u nauku i Predaji Crkve, kao i u naravi njezina poslanja. Osim toga, bitan je i vjernički osjećaj i osjećaj crkvenosti koji nosimo u sebi i koji nas vodi u odlučivanju komu želimo povjeriti vodstvo državne zajednice. Upravo zbog vjerničke povezanosti, razmjene mišljenja i crkvenoga zajedništva ne bi trebalo biti teško doći do potrebnih uvida i zauzeti stav o tome koji politički programi proturječe temeljnim antropološkim i etičkim vrijednostima i načelima, ukorijenjenima u naravi ljudskoga bića.

Razumljivo je stoga što i ovom prigodom naglašavamo *nužnost zaštite ljudskoga života u svim njegovim etapama*, od začeca do prirodne smrti. Među te temelje svakako pripada obitelj. Papa Benedikt XVI. govorio nam je o *"nezamjenjivoj vrijednosti obitelji"*, utemeljene na braku i na potrebi zakonskih odredaba koje bi podupirale obitelji u zadaći rađanja i odgoja djece" (Zagreb, Euharistijsko slavlje na

hipodromu, 5. lipnja 2011). Za Crkvu nije prihvatljivo izjednačavanje bilo kojega drugog oblika zajedničkoga života s obitelji, čime bi se pridonosilo narušavanju stabilnosti poimanja obitelji i braka kao zajedništva muškarca i žene, kao i narušavanju prava djece, te zanemarivanju posebnosti značaja i nezamjenjive društvene uloge obitelji. Pritom se ne smije zanemariti niti bolno demografsko pitanje našega naroda.

Na tome tragu, čuvajući nepovredivost života i obitelji, važno je vidjeti kakav je pristup političkih opcija *pitajima odgoja i obrazovanja*, tj. koliko važnosti daju vjerskomu odgoju od najranije dobi i na koji se način u obrazovnome sustavu osnovnoga i visokoga obrazovanja iskreno kane zalagati za rast cjelovite osobnosti djece i mladih, uključujući kršćanski svjetonazor. Nadalje, koja se sredstva u vođenju države kane koristiti u promicanju rađanja djece i kako se želi stvarno omogućiti obiteljima da osjete potporu društva u svojoj odgovornosti i spremnosti za prihvaćanje Božjega dara života.

U obitelji se najneposrednije otvaraju prostori ljudskoga razuma i slobode za nadnaravni temelj i za odgoj savjesti. Papa nam je poručio da je oblikovanje savjesti i kakvoća demokracije u izravnoj povezanosti, jer je savjest mjesto slušanja istine i dobra, mjesto odgovornosti pred Bogom i ljudima te dodao: "Oblikovanjem savjesti, Crkva daje društvu svoj dragocjeni prinos. Taj se doprinos počinje oblikovati u obitelji, a učvršćuje u župi, gdje se djeca i mladi uče produbljivanju Svetog pisma, koje je 'veliki kodeks' europske kulture. Istodobno uče o smislu zajednice, utemeljene na daru, a ne na gospodarskom interesu ili na ideologiji, nego na ljubavi, koja je 'glavna pokretačka sila istinskog razvoja svake osobe i cijeloga čovječanstva' (*Caritas in veritate*, 1). Ta se logika darovanosti, naučena u djetinjstvu i mladosti, potom živi u svakom okviru, u igri i u sportu, u međusobnim odnosima, umjetnosti, u dragovoljnom služenju siromašnima i patnicima, a kada je jednom

usađena, onda se može primjenjivati i u složenijim područjima politike i ekonomije, surađujući da jedan *polis* – grad, bude ugodan i gostoljubiv, da ne bude prazan, lažno neutralan, nego bogat ljudskim sadržajima, s izrazitom etičkom crtom" (Zagreb, Hrvatsko narodno kazalište, 4. lipnja 2011).

4. Veliko područje političkoga zauzimanja nedvojbeno je *pitanje kulture rada*. Ne radi se samo o omogućavanju rada za nezaposlene, o stjecanju sredstava za život, o investicijama i pokretanju proizvodnje, što je iznimno važno, nego i o dostojanstvu radnika i poslodavaca, o zakonima koji reguliraju problematiku rada i poduzetništva, te o institucijama koje su zadužene za promicanje i zaštitu vrijednosti rada. Upravo ne vodeći brigu o cjelovitosti otajstva života, tematika rada se svodi samo na financijsku ili gospodarsku razinu. Ali ona se tiče složene mreže društvenih odnosa i nutarnjih vrijednosti koje ne smiju biti pregažene.

Tako odnos prema nedjelji, koja je za kršćane dan nad svim danima, dan Gospodnji, dakle više od neradnoga dana, otkriva odnos prema drugim temeljnim vrijednostima. Zbog toga je pogubno ustrojavanje dinamike tjedna prepustiti trgovcima i onima kojima je stalo samo do profita.

Osim toga, poznato nam je da u prostoru rada postoje razni odnosi koji mogu biti prožeti sebičnošću ili velikodušnošću, neumjerenošću ili solidarnošću. Nije teško prepoznati komu je stalo do dobra cijele zajednice, a komu samo do osobnoga profita ili iskorištavanja društvenoga i političkoga položaja. Naime, svaki čovjek ima svoju prošlost, tragove svoje odgovornosti ili neodgovornosti, poštenja ili nepoštenja. Zato je važno razmotriti koje su i kakve osobe istaknute na kandidacijskim listama.

5. Nadamo se da ćemo na predstojećim izborima izabrati one zastupnike koji će, ne podliježući ideološkim svrstavanjima,

poduzeti zbiljske korake u osvjetljavanju istine o našoj nedavnoj prošlosti i postaviti političke temelje na čvrstoj stijeni istine. Za dobro naše nacije mora se konačno smoći snage za suočavanje sa svim zločinima totalitarizama. Dok su dosada poduzete mjere da se jasno prokažu i sankcioniraju zločini fašizma i nacizma, to se nije dogodilo sa zločinima komunističkoga režima, a baš je to iznimno važno za zdrav hod sadašnjega i budućih hrvatskih naraštaja.

Ne samo da je relativiziranje tih zločina nedopustivo odstupanje od civilizacijske baštine uljuđenih naroda, nego je to duboka rana za sve one koji do danas nemaju spoznaju o svojim najbližima, a zatim i za cijelu naciju koja živi sramotnu dvojnost kriterija iz koje ne može proizlaziti nikakvo napredovanje u dobru. Vrijeme Drugoga svjetskog rata i neposredno nakon njega sa svojim je bolnim pitanjima urezano u svijest naraštaja i opterećuje sadašnjost. I dalje u hrvatskome kulturološkom tkivu živi spomen na osobe čije živote jasno treba označiti kao nedolične, kao one iza kojih je ostao govor zla i gaženja ljudskoga dostojanstva. Oni ne mogu biti nadahnuće niti primjeri za nasljedovanje.

Zbog toga smo svjedoci da jedna relativizacija lako rađa nove oblike relativizacije. Sa žaljenjem uočavamo da se nastavlja stvaranje i nametanje nejasne slike o obrani domovine u napadu na slobodu i neovisnost Hrvatske prije dvadeset godina, sa svim začuđujućim posljedicama na pravnoj i političkoj razini. Hrvatska vlast ima odgovornost čuvati, štititi i učvršćivati spomen na nosive događaje i ljude koji su važni za identitet i memoriju suvremene Hrvatske, otklanjajući napadaje na stupove istinskih vrijednosti.

6. Na početku smo spomenuli da ovi izbori imaju važnost i zbog neposredne blizine odlučivanja građana Hrvatske o mogućem ulasku naše države u savezništvo sa zemljama Europske Unije.

Mi smo vam se prošle godine povodom pristupnih pregovora već obratili prigodnim

Pismom (19. ožujka 2010). Preporučujemo da ga ponovno pročitate i u njemu na detaljniji način pronađete naš stav i naglaske o pojedinim pitanjima.

Sada vam skrećemo pozornost na činjenicu da smo u godinama borbe za opstojnost Hrvatske i obranu njezine nezavisnosti jasno i gorljivo bili usmjereni prema zajednici europskih naroda, uvijek oslonjeni na činjenicu da je Hrvatska sastavnica Europe na povijesno-kulturnome planu te da je pridonijela izgrađivanju Europe. To su prepoznali i na izravan način više puta ponovili nasljednici sv. Petra, a osobito u najnovije vrijeme blaženi papa Ivan Pavao II. i papa Benedikt XVI.

Svjesni smo razočaranja koja su nastala i tijekom posljednjih godina, zbog nekih postupaka u europskim političkim okvirima, zbog premalo osjetljivosti za hrvatska nastojanja i žrtve. Sasvim je opravdano i dobro pitati se o vrijednostima koje se promiču, o prednostima i manama koje otvara takva asocijacija, iznoseći valjane argumente. I mi smo u spomenutom *Pismu* naglasili da Europa "pati od duboke krize vrednota" (br. 13). Štoviše, Crkva je toliko puta upozoravala i na činjenicu da Europa ne može graditi svoju budućnost oslanjajući se samo na gospodarsko i financijsko zajedništvo, te da treba ponovno otkriti svoje duboke vrijednosti, među kojima su i kršćanski korijeni.

No, Europa je ozračje kojemu Hrvatska pripada, u kojemu treba pridonositi i boriti se za europsko lice Europe. U odvagivanju odgovora na referendumu dobro se pitati što se to tijekom dvadeset godina dogodilo, a što bi mijenjalo naš odnos prema Europi; gdje se izgubila čežnja prepoznavanja tako vidljive europske pripadnosti.

Čini nam se da odgovornost leži ponajprije u Hrvatskoj. Nisu li upravo potezi i stavovi hrvatskih političara doveli Hrvatsku u nejasnoće i u neprilike? Ravnodušnost ili nebriga za hrvatska identitetska obilježja stvarale su čudne dojmove i nerijetko netočno tumačile "zahtjeve Europe".

Stoga je važno tko će i na koji način promicati hrvatske vrijednosti koje mogu obogatiti Europu; kakva će biti politika koja se može u raznim oblicima zvati europskom. Ako Europi pristupimo svojim identitetom koji se uspio izboriti i sačuvati suverenost i prepoznatljivost, ne treba se bojati da to nije moguće u okviru te europske asocijacije. Zato napominjemo da nije svejedno koga se bira i na ovim izborima, jer zastupanje "europske opcije" ima puno boja. Ponekad teško prepoznatljivih.

7. Braćo i sestre, želeći da predizborna promidžba bude istinska prilika za politički i moralni rast pozivamo:

a) neka vjernici koji djeluju u političkome životu budu hrabri i neka se primjereno organiziraju i zdušno zalažu za kršćanske stavove koji se tiču poštivanja života, obitelji, odgoja i obrazovanja te kulture rada;

b) neka birači ne podlegnu kušnji neizlaženja na izbore i neka sudjeluju svojim glasovanjem, jer se nemamo pravo žaliti na prilike u kojima živimo ako sami na njih ne utječemo dajući prostora odgovarajućoj politici;

c) neka mjerodavna državna tijela u svojoj odgovornosti omogućiti svim strankama i kandidatima primjereno predstavljanje njihovih programa, bez medijskih blokada i isključivosti;

d) neka političke stranke i kandidati jasno i realno predstave narodu svoje stavove, bez pokušaja manipuliranja, ne služeći se, dakle, sredstvima koja odstupaju od istinitosti, kako namjernim iskrivljavanjem stvarnoga stanja i lažnim obećanjima, tako i raznovrsnim diskreditiranjem političkih protivnika;

e) neka svećenici i crkveni službenici, bez imalo politiziranja, iskoriste predizborno vrijeme kao molitveni i evangelizacijski

trenutak, okupljajući vjernike na molitvu za domovinu i produbljujući oblikovanje političke svijesti u skladu s društvenim naukom Crkve;

f) neka svatko ozbiljno, odgovorno i što cjelovitije razmotri pitanje pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji, pazeći na istinu o hrvatskoj stoljetnoj pripadnosti i sudjelovanju u građenju kulturalnih i društvenih obilježja Europe, kao i o važnosti da hrvatski političari štite i promiču hrvatski identitet u takvoj zajednici.

Svi mi, vjernici, zdušnom molitvom trajno pratimo korake u političkome životu i zazivamo snagu Božjega Duha za one kojima bude povjereno vodstvo naše zemlje u idućem razdoblju povijesti.

8. Braćo i sestre, Bog nam je podario predivnu domovinu. Znamo da se nesebičnim radom i solidarnošću u njoj može lijepo živjeti. Bog nam je povjerio i brigu za Hrvatsku: od brige za ljude do brige za prirodna bogatstva. Tijekom stoljeća darovao nam je i uzore u hrvatskim velikanima duha iz gospodarskoga, političkoga, znanstvenoga i općekulturnoga života koji se nisu štedjeli u svome domoljublju. Na prvome su mjestu svetački likovi, a osim njih, kao izniman primjer takvoga darivanja, pred nama su hrvatski branitelji koji su tijekom nasrtaja na slobodu i temeljne ljudske vrijednosti svjedočili sebedarjem i odgovornošću.

Moleći za Božji blagoslov i za zagovor sv. Josipa, zaštitnika hrvatske domovine, kao i svih hrvatskih svetaca i blaženika, a osobito bl. Alojzija Stepinca, pozdravljamo vas u zajedništvu vjere i crkvene suodgovornosti. Vaši biskupi

U Varaždinu, na blagdan sv. Luke Evanđelista, 18. listopada 2011.

Vaši biskupi

Hrvatski biskupi pozivaju birače da svakako glasuju na izborima za zastupnike u Hrvatskome saboru i da odgovorno pristupe referendumu o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj Uniji:

Nemamo se pravo žaliti na prilike u kojima živimo ako sami na njih ne želimo utjecati

Braćo i sestre, želeći da predizborna promidžba bude istinska prilika za politički i moralni rast pozivamo:

a) neka vjernici koji djeluju u političkome životu budu hrabri i neka se primjereno organiziraju i zdušno zalažu za kršćanske stavove koji se tiču poštivanja života, obitelji, odgoja i obrazovanja te kulture rada;

b) neka birači ne podlegnu kušnji neizlaženja na izbore i neka sudjeluju svojim glasovanjem, jer se nemamo pravo žaliti na prilike u kojima živimo ako sami na njih ne utječemo dajući prostora odgovarajućoj politici;

c) neka mjerodavna državna tijela u svojoj odgovornosti omogućće svim strankama i kandidatima primjereno predstavljanje njihovih programa, bez medijskih blokada i isključivosti;

d) neka političke stranke i kandidati narodu jasno i realno predstave svoje stavove, bez pokušaja manipuliranja, ne služeći se, dakle, sredstvima koja odstupaju od istinitosti, kako namjernim

iskrivljavanjem stvarnoga stanja i lažnim obećanjima, tako i raznovrsnim diskreditiranjem političkih protivnika;

e) neka svećenici i crkveni službenici, bez imalo politiziranja, iskoriste predizborno vrijeme kao molitveni i evangelizacijski trenutak, okupljajući vjernike na molitvu za domovinu i produbljujući oblikovanje političke svijesti u skladu s društvenim naukom Crkve;

f) neka svatko ozbiljno, odgovorno i što cjelovitije razmotri pitanje pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji, pazeći na istinu o hrvatskoj stoljetnoj pripadnosti i sudjelovanju u građenju kulturnih i društvenih obilježja Europe, kao i o važnosti da hrvatski političari štite i promiču hrvatski identitet u takvoj zajednici.

Svi mi, vjernici, zdušnom molitvom trajno pratimo korake u političkome životu i zazivamo snagu Božjega Duha za one kojima bude povjereno vodstvo naše zemlje u idućemu razdoblju povijesti.

Izjava Komisije HBK-a "Iustitia et pax" o odlikovanju Drage Hedla od predsjednika R. Hrvatske

Komisija »Iustitia et pax« izražava nezadovoljstvo i duboku zabrinutost činjenicom da je predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović povodom Međunarodnoga dana ljudskih prava Redom Stjepana Radića za osobit ljudski i profesionalni doprinos borbi za ljudska prava, promicanje pravde i demokracije te otkrivanje istine odlikovao novinara Dragu Hedla, osobu koja je u vrijeme komunističkog režima i jednoumlja svojim napisima potirala jedno od temeljnih ljudskih prava, pravo slobode vjerovanja. U

svojim napisima iz toga vremena između ostaloga nazivao je bl. Alojzija Stepinca »krvnikom među svecima« stavljajući u taj negativni kontekst i bl. Ivana Merza.

Osoba koja je denuncijantski pozivala na represiju prema onima koji drukčije misle i tako ugrožavala živote nevinih ljudi, a koja je u vrijeme demokratske Hrvatske pravomoćno osuđena za klevetu, osoba koja se često prikazivala žrtvom, a nikada nije dokazano da je bila ugrožena, nikako ne zaslužuje to časno odlikovanje.

Poseban razlog za zabrinutost izaziva činjenica da demokratski izabrani Predsjednik Republike Hrvatske, koji je dužan brinuti se za poštivanje prava svih, ali i za poštivanje povijesne istine i njezino otkrivanje, odlikovanje dodjeljuje onima koji su u komunizmu, a i nakon njegova pada, iskrivljavali i zatomljivali i činjenice i istinu.

Pozivamo Predsjednika Republike da iz moralnih razloga povuče dodijeljeno odlikovanje i još jednom preispita svoju odluku da se takvo odlikovanje dodjeljuje bilo kojoj osobi koja se u vrijeme komunizma ogriješila o poštivanje temeljnih ljudskih prava. Takva vrsta kršenja ljudskih prava ne zastarijeva i ne može se opravdati nekim drugim pozitivnim djelima, a takav odabir osoba dovodi u pitanje važnost i značenje samog odlikovanja ako se koristi kao sredstvo za prekranje onoga čega bi trebalo biti znakom, a to je istina.

Komisija »Iustitia et pax« izražava nezadovoljstvo i duboku zabrinutost činjenicom da je predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović povodom Međunarodnoga dana ljudskih prava Redom Stjepana Radića za osobit ljudski i profesionalni doprinos borbi za ljudska prava, promicanje pravde i demokracije te otkrivanje istine odlikovao novinara Dragu Hedla, osobu koja je u vrijeme komunističkog režima i jednoulja svojim napisima potirala jedno od temeljnih ljudskih prava, pravo slobode vjerovanja. U svojim napisima iz toga vremena između ostaloga nazivao je bl. Alojzija Stepina

»krvnikom među svecima« stavljajući u taj negativni kontekst i bl. Ivana Merza.

Osoba koja je denuncijantski pozivala na represiju prema onima koji drukčije misle i tako ugrožavala živote nevinih ljudi, a koja je u vrijeme demokratske Hrvatske pravomoćno osuđena za klevetu, osoba koja se često prikazivala žrtvom, a nikada nije dokazano da je bila ugrožena, nikako ne zasluuže to časno odlikovanje.

Poseban razlog za zabrinutost izaziva činjenica da demokratski izabrani Predsjednik Republike Hrvatske, koji je dužan brinuti se za poštivanje prava svih, ali i za poštivanje povijesne istine i njezino otkrivanje, odlikovanje dodjeljuje onima koji su u komunizmu, a i nakon njegova pada, iskrivljavali i zatomljivali i činjenice i istinu.

Pozivamo Predsjednika Republike da iz moralnih razloga povuče dodijeljeno odlikovanje i još jednom preispita svoju odluku da se takvo odlikovanje dodjeljuje bilo kojoj osobi koja se u vrijeme komunizma ogriješila o poštivanje temeljnih ljudskih prava. Takva vrsta kršenja ljudskih prava ne zastarijeva i ne može se opravdati nekim drugim pozitivnim djelima, a takav odabir osoba dovodi u pitanje važnost i značenje samog odlikovanja ako se koristi kao sredstvo za prekranje onoga čega bi trebalo biti znakom, a to je istina.

U Zagrebu, 8. Prosinca 2011.

Mons. Vlado Košić
Predsjednik Komisije HBK-a "Iustitia et pax"

Poslanica mons. Josipa Mrzljaka, predsjednika Hrvatskog Caritasa i biskupa varaždinskog, za Nedjelju Caritasa

Draga braćo i sestre!
Treća je nedjelja Došašća – radosna u liturgiji Crkve, a u našoj domovini i nedjelja Caritasa. Na pola smo puta do slavlja rođenja djeteta Spasitelja, a danas na poseban način mislimo i na potrebite u našim obiteljima, u našoj župnoj zajednici,

u Domovini, u svijetu. Sredstva prikupljena danas usmjerit ćemo u sve vrste potreba socijalno ugroženih pojedinaca i obitelji, kojima na osobit način pomažu župni, biskupijski i nacionalni Caritas.

Iščekujući rođenje Isusovo, a u pastoralnoj godini koju smo mi biskupi

posvetili temi obitelji, pripremajući svoje srce za njegov dolazak, cijelim svojim bićem, osjećamo uzbuđenje, nemir, tjeskobu i zabrinutost. Svatko na svoj način osjeća krizu. Kriza u gospodarstvu, kriza vrednota, u međuljudskim odnosima, u obitelji. Konzumerizam, koji se na poseban način osjeća u Adventu, i individualizam, sve se više uvlače i sve pore društvenog života, a na osobit način putem raznih medija u obiteljski život. Tako mediji, koji nam pružaju gotovo neograničene mogućnosti informiranja, obrazovanja, pa čak i društvenog rasta, često nameću sadržaje moralno dvojbenih obrazaca ponašanja i življenja. Pred nama su izazovi prihvaćanja roditeljstva, odgoja za kršćanske vrijednosti, društveno odgovorna djelovanja u svijetu te života u molitvi – sve to u krugu naše vlastite obitelji i Crkve. Nadahnuti riječima iz današnjeg čitanja *"Recite preplašenim srcima: 'Budite jaki, ne bojte se!..'"* (Iz 35, 4), sjetimo se toga, mislimo na to svakoga dana; Isus dolazi osposobiti čovjeka za vjernu i strpljivu ljubav, za praštanje i pomirenje, da ojača naša srca i duše. Isus dolazi ozdraviti čovjeka u srži njegova srca: da ljubi i da bude ljubljen.

U takvom, možda pomalo i turobnom, razmišljanju posebno nas je obradovala vijest o dolasku Svetog Oca u našu Domovinu iduće godine na proslavu dana obitelji. Dolazi sve nas ohrabriti i na poseban način blagosloviti obitelji.

Obitelj treba biti prva škola ljubavi, vjere i života; učenje prihvaćanja, praštanja i poštivanja drugih. Kako će dijete odrasti u osobu koja zna voljeti i živjeti u obitelji ako to ne doživi u vlastitoj obitelji? Djeca usvajaju u svoj život najviše ono što doživljavaju, a tek onda ono što čuju, što im se govori. A što doživljavaju uz nas odrasle danas, uz svoje obitelji danas? Ovo pitanje zahtijeva odgovor svakoga od nas. Premalo je vremena za smirenost, opuštenost, toplinu, ljubav obiteljskog doma. Roditelji su često u velikom sukobu i rascjepu između potreba svog posla, potreba svog djeteta, te osobnih potreba. Poslodavci

traže sve dulji rad, koji je teško odbiti ako želimo imati osigurana sredstva za život. Na kraju dana ili negdje usput, premoreni očevi i majke, 'odrađuju' i obveze koje imaju prema svojoj djeci, nerijetko ih viđajući tek prije spavanja. Nema više vremena, a čini se niti strpljenja, za odgoj kakav bismo željeli. Evo prostora za karitativno djelovanje poslodavaca i svih koji sudjeluju u odgoju mladih, od kojih očekujemo bolju i sretniju budućnost.

Kako se ne zamisliti i ne zapitati o onome što činimo pred uzorom Svete Obitelji, primjera roditeljske žrtve? Sveta Obitelj podnijela je sve kušnje života jer je bila čvrsta, povezana, te nikada nije gubila nadu, ljubav, povjerenje u Božji plan za njih. Možemo biti umorni od životnih bujica, ali nemamo pravo predati se! Kao katolici, po krštenju smo uronjeni u život Crkve, a naše je pravo i obveza djelovanje u svijetu. Imamo dužnost da se zalažemo za vrijednosti obitelji, i to kršćanske obitelji, koju čine muškarac i žena, braćni drugovi, i njihova djeca. Naša je obveza da dignemo glas protiv zlostavljanja i zanemarivanja prava slabijih – poglavito djece, žena i starijih osoba. Prirodno pravo roditelja je da sami odgajaju svoju djecu, a ne da to čine neki mediji, često iskrivljujući sliku o čovjeku, njegovu dostojanstvu i pozivu. Naša je dužnost da budemo aktivni članovi građanskog društva i da promičemo vrednote kojima nas uči vjera, naše je pravo da zahtijevamo uvođenje vrijednosnih elemenata u sustav obrazovanja naše djece. Neka nam izazov svjedočenja vjere djelima prema onima koji su u potrebi bude potaknut riječima iz poslanice Efežanima 5,1-2: *"Budite dakle nasljedovatelj Božji kao djeca ljubljena i hodite u ljubavi kao što je i Krist ljubio vas!"*

Neka Marija, kraljica obitelji, zagovara sve naše obitelji da u njima vlada roditeljska ljubav prema životu, da u njima raste vjera u Božju pomoć i blagoslov pri odgoju novih naraštaja.

+ Josip Mrzljak
biskup varaždinski
predsjednik Hrvatskog Caritasa

NAŠA BISKUPIJA

Prilozi za misna slavlja

Svim svećenicima na području Porečke i pulske biskupije!

Braćo svećenici i redovnici!

Jedan od načina uzdržavanja svećenika bio je pradauni običaj da pobožni vjernici naručuju od svećenika da - uz određeni prilog (stipendij) - na njihovu nakanu odsluže sv. misu. Kao što je svima poznato - ili bi trebalo biti poznato - nevezane misne nakane davane su nepastoralnim i siromašnim svećenicima. Godinama je naša Biskupija imala i vezanih i nevezanih, odnosno slobodnih misnih intencija, ne samo dovoljnih za naše potrebe, nego i za pomoć drugim biskupijama. Međutim, broj nevezanih misnih nakana naglo je opao iz više razloga; ili zbog materijalne oskudice vjernika ili zbog toga što vjernici (nepoučeni) sve češće isključivo naručuju tzv. vezane mise, ili zbog toga što upravitelji naših svetišta ili većih župa primljene intencije ne šalju u Nadbiskupiju, nego samovoljno nekontrolirano neposredno dijele svećenicima. Takvi postupci dovode u opasnost i obvezu pravednosti prema darovateljima priloga i slabe u kršćanskom puku osjećaj i svijest za obrazloženje i svrhu priloga za slavljenje misa prema posebnim nakanama.

Broj nevezanih misnih intencija napose se smanjio zbog samovoljnog i nekontroliranog uvođenja običaja služenja tzv. »kolektivnih« ili »kumulativnih« misa. Često na svoju ruku uveden običaj doveo je do toga da u Ekonomatu imamo sve manje misnih nakana za »binacije« i »trinacije«, napose za svećenike kojima je slavljenje svetih misa još uvijek nužno sredstvo njihova životnog uzdržavanje, kao i za svećenike na siromašnim i manjim župama. Osim toga, prilozi od »binacija« i »trinacija« u našoj se Biskupiji uzdržava i »Svećenički dom«.

Kongregacija za kler u svom Dekretu izdanom 22. veljače 1991. godine između ostaloga propisuje: »Pastiri u čijim se biskupijama događaju takvi slučajevi, neka vode računa da taj običaj, koji sačinjava *iznimku s obzirom na pravnu odredbu*, ukoliko bi se prekomjerno proširio - i na osnovi krivih ideja o značenju priloga za svete mise - *treba se smatrati zloporabom* i mogao bi postupno prouzročiti kod vjernika odvik u da daju dar za slavljenje svetih misa prema pojedinačnim nakanama, ugasivši častan i spasonosan običaj za pojedine duše i za čitavu Crkvu« (Čl. 2 §3).

U vezi s time određujem sljedeće:

1.»Kolektivne mise« se obustavljaju. - Od 1. listopada 2011. godine obustavljam i zabranjujem primanje tzv. »kolektivnih« misa u svim crkvama (biskupijskim i redovničkim) na području naše Nadbiskupije. Koje su do sada primljene, neka se odsluže.

2.Nevezane mise neka se šalju u Ekonomat Biskupije. - Neka upravitelji svetišta i župnici župa u kojima vjernici u većem broju naručuju nevezane svete mise šalju u Ekonomat Biskupije, a ne daju direktno svećenicima.

3.Ponuđene mise primati - vjernike poučavati. - Neka svećenici *primaju* sve ponuđene intencije i *pouče* vjernike da nevezanim misama potpomažu uzdržavanje i drugih svećenika, kao i crkvenih ustanova za uzdržavanje (umirovljenih) svećenika.

Očekujući razumijevanje svećenika i vjernika, zazivam na sve Božji blagoslov!
Gospodin bio s vama!

Broj: 1078a/2011.

Poreč, 17. rujna 2011.

+ Ivan, biskup v.r.

**SVEĆENICIMA, REDOVNICIMA, REDOVNICAMA
SVEMU NARODU BOŽJEM POREČKE I PULSKE BISKUPIJE**

Dne 17. listopada 2011. Sveti Otac Benedikt XVI. imenovao je mons. Dražena Kutlešu biskupom koadjutorom Porečke i Pulske biskupije. Obznanjujem da će biskupsko ređenje mons. Dražena Kutleše biti u subotu 10. prosinca 2011. godine u 10.00 sati u porečkoj katedrali-bazilici.

Na biskupsko ređenje pozivam sve članove Božjega naroda u Porečkoj i Pulskoj biskupiji. Pozivam svećenike, redovnike, redovnice i bogoslove. Osobita mi je želja da se tom prilikom uz njih, na biskupskom ređenju novog biskupa koadjutora, okupe članovi župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća iz svih župa naše biskupije, vjeroučitelji, djelatnici župnih karitasa te članovi katoličkih udruga i pokreta. Svi su oni, uz svećenike, prvi suradnici biskupa. Radi toga želimo da se okupe i u milosnom času ređenja biskupa koadjutora. – Stoga:

- Sve vas, dragi vjernici, a osobito one koji su izričito spomenuti u ovoj okružnici pozivam na sudjelovanje u euharistijskom slavlju biskupskog ređenja u subotu 10. prosinca 2011. s početkom u 10.00 sati.
- Sve vas, draga braćo svećenici, pozivam da u svojim župnim zajednicama na prikladan način animirate i organizirate sudjelovanje vaših župljana na euharistijskom slavlju biskupskog ređenja.
- Okupljanje sudionika u slavlju bit će u 9,30 sati. Biskupi i svećenici-gosti za misu će se pripremiti u zgradi Biskupskog ordinarijata, a ostali svećenici u zgradi Biskupskog doma. Svečana procesija mise ređenja kreće u 10.00 sati iz Biskupskog doma ulicom u baziliku.
- Svećenici neka sa sobom ponesu misno odijelo bijele boje, uključujući i bijelu misnicu.
- Sadržaj ove okružnice svećenici neka pravovremeno obznane vjernicima na nedjeljnim euharistijskim slavljima.

Mons. Dražem Kutleša izabrao je za svoje biskupsko geslo riječi: «U tebe se, Gospodine, uzdam!» I mi biskupu Draženu želimo snagu od Gospodina te hrabrost, odlučnost i zauzetost u izgrađivanju Crkve Porečke i Pulske!

Broj: 1179 /2011.

Poreč, 4. studenoga 2011.

*mons. Ivan Milovan
biskup porečki i pulski*

POTICAJI SVEĆENICIMA UZ PREDSTOJEĆA SLAVLJA:

Blagdan sv. Nikole – Dan pomoraca i ribara

U župama uz more, gdje ima ribara, pomoraca i drugih "ljudi od mora", svakako i o.g. organizirati za njih sv. Misu i prigodno druženje; uručiti im pritom kalendar sa slikom sv. Nikole i biskupovu Poruku pomorcima i ribarima. Organizirati to okupljanje bilo na župnoj ili dekanatskoj razini. (Povjerenik Apostolata mora i lučki kapelan u Puli mons. V. Grbac).

Blagdan sv. Nikole, također – poznato je – posebno je prigoda za okupljanje djece i organiziranje raznih programa za njih.

Poreč, 22. studenoga 2011.

Nedjelja karitasa 11. prosinca 2011.

Zahvaljujem svima koji su uložili truda (svećenicima i članovima Župnih karitasa) da smo i o.g. mogli uspješno organizirati humanitarni koncert u dvorani "Žatika" u Poreču, u subotu 3. prosinca. – Ipak, najveća godišnja prigoda za karitativno animiranje svih skupina vjernika te za prikupljanje darova za Karitas, je 3. Nedjelja Došašća. Poslužimo se prigodnim materijalima: pismom biskupa Mrzljaka, plakatima...

Prikupljene darove Nedjelje karitasa poslati što prije Biskupskom ordinarijatu u Poreču (NE SLATI Karitasu u Pazin!).

Poreč, 22. studenoga 2011.

Blagdan Svete Obitelji – 30. prosinca 2011.

Božićno vrijeme stavlja nam pred oči Svetu nazaretsku obitelj koja nam je poticaj na molitvu i razmišljanje o našim obiteljima u suvremenom svijetu. Svi su božićni blagdani prigoda da se bar dotaknemo prevažne teme obitelji. Ne propustimo stoga – posebno u ovoj Godini obitelji – na to se često navraćati. Prigodnih materijala za blagdan Svete Obitelji sigurno nam ne će nedostajati. Ne prestanimo također zajednički moliti za naše obitelji (i za duhovna zvanja).

Poreč, 22. studenoga 2011.

Nova Godina – Dan mira

Početak građanske godine obilježen je liturgijskom svetkovinom Marije Bogorodice te – po želji posljednjih Papa – molitvenom nakanom za mir. I o.g. iskoristimo u homiliji prigodne misli i poruke Svetog Oca koje ćemo dobiti uz ovaj Dan mira.

Poreč, 22. studenoga 2011.

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana

18. – 25. siječnja 2012.

U zajedništvu s cijelom Crkvom, organizirajmo u našim župama, osobito u nedjelju 22. siječnja, molitvu za jedinstvo kršćana. Pozivam na molitvu po toj nakani osobito molitvene skupine i molitelje pojedince.

U **gradu Puli** i o. god. potičem da vjerničko okupljanje tijekom Molitvene osmine bude svaki dan u drugoj crkvi: početak u katedrali a završetak kod Sv. Pavla.

Poreč, 22. studenoga 2011.

Naši svećenički kandidati u akademskoj godini 2011/12.

U akademskoj godini 2011/12. u Bogosloviji u Rijeci nastavljaju svoju pripravu za svećeništvo naši bogoslovi:

1. Zoran Vladušić iz PuleIV. godina
2. Željko Bagavac iz Labina III. godina
3. Igor Miljanović iz Pule II. godina
4. Dejvis MartinovićI. godina

U Sjemeništu Redemptoris Mater u Puli o. god. pripremaju se na svećeništvo 34 bogoslova.

Sve svećeničke i redovničke kandidate s područja naše Biskupije preporučujemo molitvi i pažnji svećenika i svih vjernika. Trajno molimo i odgajajmo za duhovna zvanja, trudeći se pratiti inicijative našeg Vijeća za duhovna zvanja.

Naši studenti teologije laici koji studiraju u akademskoj godini 2011/12. na Teologiji u Rijeci:

1. Ana Grbac iz LanišćaIV. godina
2. Antonio Mrzlić iz PlominaIV. godina
3. Marija Peteh iz Žminja III. godina
4. Nataša Zečević Pejić iz Rov. Sela . II. godina
5. Jasna Pranjić iz Rovinjskog Sela II. godina

Na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu:

Antonija Babić iz Pule.....IV. godina

U Rimu na postdiplomskom studiju

na Salesianumu: Ana CvitanIV. godina

na Santa Croce: Martina Laković III. godina

Imenovanja i razrješenja

Dne 22. prosinca 2011. iz Biskupskog ordinarijata u Poreču izdani su sljedeći dekreti:

1. Vlč. Sergije Jelenić, imenovan je v.d. kancelarom Biskupije,
2. Vlč. Milan Zgrablić, imenovan je v.d. ekonomom Biskupije,
3. Vlč. Ilija Jakovljević, razriješen je službe kancelara, v.d. ekonoma Biskupije i člana Nadzornog odbora Benedikta d.o.o. te imenovan župnikom u Fažani,
4. Vlč. Joško Listeš, razriješen je službe župnika u Fažani i imenovan župnikom na Velom Vrh u Puli.
5. Vlč. Željko Rajčić, razriješen je službe župnika u Lovrečici,
6. Vlč. Ivo Borić, razriješen je službe župnika na Velom Vrh u Puli, te imenovan župnikom u Lovrečici.

Jubileji svećeništva

U godini 2012. u Biskupiji porečkoj i pulskoj slavit će se sljedeći jubileji svećeništva:

1. Milan Milovan	zlatni jubilej
2. Petar Pahović	zlatni jubilej
3. Branimir A. Petrović	zlatni jubilej
4. Željko Staver	zlatni jubilej
5. Ivan Štoković	zlatni jubilej

S našim se jubilarcima radujemo, zahvaljujemo Gospodinu, i srdačno im čestitamo!

Godišnje obveze prema Ordinarijatu

Dostaviti:

- 1- **do 10. dana u svakom mjesecu** – ispunjenu Tablicu doprinosa za protekli mjesec
- 2- **do 31. siječnja 2012.:**
 - a) Crkvenu statistiku za 2011.
 - b) Prijepis Matica krštenih, vjenčanih i umrlih – parice
 - c) Ispunjeni formular o financijskom poslovanju župe za 2011.

IZ KRONIKE BISKUPOVIH NASTUPA

Naš biskup je:

Rujan 2011.

- 1.IX. sudjelovao na Biskupijskom katehetskom danu kod Sv. Lucije Pazinske
- 2.IX. bio u Rovinju na obilježavanju 20. obljetnice 19. brigade HV
- 3.IX. predvodio biskupijsko hodočašće Majci Božjoj Trsatskoj
- 4.IX. sudjelovao na slavlju Predragocjene krvi Kristove u Ludbregu
- 5.IX. predvodio sv. Misu na početku nove šk. god. U Pazinskom kolegiju
- 6.IX. u Poreču razgovarao s predstavnicima Caritas Linz o planu "Dajla"
- 7.IX. predsjedao sastanku Biskupijskog karitasa u Pazinu
- 8.IX. predvodio misno slavlje Male Gospe u Bujama
- 10.IX. sudjelovao na slavlju posvete Crkve hrvatskih mučenika na Udbini
- 11.IX. predvodio misu na proslavi dovršenje obnove fasade na crkvi u Bermu
- 12.IX. predsjedao sastanku dekana u Pazinskom kolegiju
- 15.IX. u podne se kod Poreča susreo s vlč. A. Kolićem i vjernicima iz Gradišća
popodne predvodio misno slavlje MB Žalosne u Murinama – Umag
- 16.IX. predvodio večernju misu blagdana sv. Eufemije u Rovinju
- 17.IX. predvodio misu na Susretu Udruge sv. Vinka Paulskog s područja Istre
- 18.IX. podijelio sv. Potvrdu u župi Sušnjevica
21. IX. primio u Poreču posjet skupinu svećenika iz biskupije Vittorio Veneto (It)
- 22.IX. u Lovrečici predvodio Službu riječi na kolaudaciji restauriranih orgulja
23. i 24. IX. bio na slavlju beatifikacije Drinskih mučenika u Sarajevu
- 25.IX. podijelio Biskupijsko priznanje g. S. Zoviću u župi Gospe od Mora u Puli
- 26.IX. sudjelovao na Teološko-pastoralnom tjednu Riječke metropolije u Rijeci
- 27.IX. bio na susretu u Tajništvu HBK u Zagrebu
- 29.IX. blagoslovio obnovljeni oltar sv. Barbare u župnoj crkvi u Žminju
Navečer u Poreču primio veleposlanika RH pri Svetoj Stolici g. F. Vučka
- 30.IX. u školi Mate Balote u Poreču bio na otvaranju Istarskog zavičajnog kviza.

Listopad 2011.

- 2.X. kod nedjeljne sv. Mise u Žminju krstio troje djece
- 3.X. bio na otvaranju nove akademske godine na Teologiji u Rijeci
- 5.X. u Kući skrbi sv. Polikarpa u Puli služio sv. Misu na blagdan sv. Faustine K.
Navečer u katedrali u Puli krstio jednog odraslog katekumena
- 6.X. služio sv. Misu na otvaranju nove akademske godine u Sjemeništu u Puli
7. i 8.X. s delegacijom hrvatskih biskupa bio na audijenciji kod Svetog Oca
- 9.X. predvodio hodočašće vjernika Majci Božjoj od Zdravlja u Hreljiima
- 10.X. sudjelovao na mjesečnom svećeničkom sastanku u Pazinu
- 13.X. predsjedao sastanku stručnjaka u Poreču o zaštiti sv. Tijela u Vodnjanu
u Sabornici u Poreču uputio pozdrav na otvaranju Skupa o 150. obljetnici Istarskog sabora u Poreču
navečer u Biskupiji imao dogovor o organizaciji simpozija 3.XII. u Barbanu
- 14.X. bio u Labinu na dogovoru sa svećenicima o vizitacijama u dekanatu
- 15.X. u Pazinskom kolegiju predsjedao sastanku Biskupijskog pastoralnog vijeća
navečer u Biskupiji u Poreču primio Nuncija mons. M.R. Cassarija
- 16.X. u Rapcu na nedjeljnoj sv. Misi dao biskupijsko priznanje g. N. Smokoviću
- 17.X. bio na sastanku Vijeća za mlade u Pazinskom kolegiju

- 18. 19. 20.X. sudjelovao u radu Konferencije HBK na zasjedanju u Varaždinu
- 21.X. u Zagrebu sudjelovao u otvaranju 5. Katoličkog socijalnog tjedna
- 22.X. u Poreču dočekaao novoimenovanog biskupa koadjutora mons. D. Kutlešu
- 23.X. s koadjutorom posjetili Svetvinčenat, Žminj, Sv. Petar u Šumi
- 24.X. bio sa svećenicima i bogoslovima na izletu u Veneciji
- 26.X. u Biskupiji u Poreču primio župana g. I. Jakovčića
- 27.X. predvodio slavlje sv. Flora u Loboriki i dao bisk. Priznanje gđi Mili Ivančić
- 28.X. u Biskupiji u Poreču predsjedao sastanku konzultora
Popodne u Pazinskom kolegiju bio na sastanku Katehetskog vijeća
- 29.X. u Rogovićima blagoslovio novootvorenu dionicu Ipsilona Kanfanar – Žminj
- 30.X. u starom Pazinu na sv. Misi dao biskupijsko priznanje Mariji Lakošeljac

Studeni 2011.

- 1.XI. predvodio misu Svih Svetih u Galizani
Popodne predvodio sv. Misu na pulskom groblju
- 2.IX. služio sv. Misu na groblju u Svetvinčentu
- 3.XI. ujutro predsjedao sastanku Odbora za pripremu bisk. Ređenja mons. D. Kutleše
Navečer u Kringi služio sv. Misu za lovce uz blagdan sv. Huberta
- 5.XI. služio sv. Misu a vjeroučiteljima na duh. Vježbama u "Emausu" u Novigradu
- 6.XI. kod nedjeljne sv. Mise u Tupljaku dao biskupijsko priznanje g. V. Karliču
- 7.XI. u Biskupiji u Poreču primio hrvatsku žensku odbojkašku reprezentaciju
- 8.XI. bio u Lovranu na Susretu permanente formacije mladih svećenika i sudjelovao ondje na sastanku biskupa Metropolije
- 9.XI. u Biskupiji u Poreču predsjedao sastanku Vijeća za obitelj
- 10.XI. u Poreču bio na sastanku Odbora za pripremu biskupskog ređenja
- 12.XI. u Biskupiji u Poreču primio ministra obrane g. D. Božinovića
- 13.XI. kod sv. Antuna u Puli predvodio sv. Misu u prigodi 80. Godišnjice crkve
- 14.XI. predsjedao svećeničkoj skupštini u Pazinu
- 15.XI. u Biskupiji u Poreču primio predstavnike policije na dogovor o organizaciji blagdana sv. Maura i biskupskog ređenja mons. Kutleše
- 17. i 18.XI. bio u Vukovaru na obilježavanju 20. Obljetnice pada grada
- 20.XI. kod mise u Bujama podijelio biskupijsko priznanje gđi Marici Monica
- 21.XI. bio domaćin na proslavi blagdana sv. Maura u Poreču
- 23.XI. u župnoj kući u Paz. Novakima predsjedao izboru novog vodstva Župskih ss.
- 24.XI. u župi Sv. Ivana u Puli služio sv. Misu na mjesečnom okupljanju zajednice "Kraljica Mira"
- 25. i 27.XI. bio na kanonskoj vizitaciji u Donjem Labinu
- 26.XI. kod sv. Mise u pulskoj katedrali zareadio trojicu novih đakona iz Sjemeništa u Puli
- 28.XI. bio na kanonskoj vizitaciji u Gornjem Labinu
- 30.XI. predvodio blagdansko misno slavlje sv. Andrije u župi Rabac.

IZ DJELOVANJA BISKUPIJE

PRIOPĆENJE

mons. Ivana Milovana, biskupa porečkog i pulskog

Apostolska Nuncijatura u Republici Hrvatskoj objavila je danas, 17. listopada 2011. u 12 sati, vijest da je papa Benedikt XVI. imenovao mons. Dražena Kutlešu, svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije, i dosadašnjeg djelatnika Kongregacije za biskupe u Rimu, biskupom koadjutorom s posebnim ovlastima Porečke i pulske biskupije.

Zahvalan sam Svetome Ocu na imenovanju mons. Kutleše biskupom koadjutorom, a novome biskupu čestitam u svoje osobno ime te u ime svećenstva, redovništva i svih vjernika naše Biskupije.

Mons. Dražena Kutlešu poznam kao dobru, plemenitu i stručnu osobu te ne sumnjam da će on uvelike moći doprinijeti vjerskom životu i poslanju naše Porečke i Pulske biskupije. Novog biskupa preporučujem dobroti, pažnji i molitvi svih naših vjernika.

Izjava biskupa Kutleše, nakon imenovanja

Zahvalan sam papi Benediktu XVI. na velikom povjerenju koje mi je iskazao, dajući mi ovu odgovornu zadaću u služenju narodu Božjem koji boravi u Porečko-pulskoj biskupiji s dijecezanskim biskupom Ivanom Milovanom kojeg srdačno pozdravljam. Crkva u Hrvatskoj jest i želi ostati vjeran dio opće Crkve, pod vodstvom Pape, koji joj je također nedavno, svojim nezaboravnim pohodom očitovao svoju duboku naklonost i ujedno ljubav prema svemu hrvatskom narodu i svoje poštovanje prema državnim vlastima. U tom duhu, također, Porečko-pulska biskupija želi služiti vjeri i kršćanskom životu naroda Božjega koji se nalazi na njezinu teritoriju, i želi biti uključena na miran i konstruktivan način u život nacionalne zajednice. Stoga, prihvaćajući svoju novu pastoralnu službu u osjetljivu razdoblju života Porečko-pulske biskupije, svjestan sam da u sljedećim godinama moram posvetiti sve svoje snage za dobro ove mjesne Crkve – koja je bogata poviješću, vjerom i kulturom – u svim svojim mnogostrukim vidovima. Na početku svoje službe, uzdajući se u pomoć Duha Božjega, računam na bratsku blizinu dijecezanskog biskupa Milovana, subraće biskupa, na suradnju svećenika i na molitvu vjernika. Tako se, s obnovljenim zalaganjem i oduševljenjem, možemo posvetiti velikim zadaćama koje su pred nama i izazovima naviještanja i odgoja mladih u vjeri, obnovi crkvenoga života i zauzetosti.

Misa ređenja mons. Dražena Kutleše

Papa Benedikt XVI. imenovao je 17. listopada 2011. mons. Draženu Kutlešu, svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije i djelatnika Kongregacije za biskupe u Vatikanu, biskupom koadjutorom Porečke i Pulske biskupije. Svečanost biskupsko ređenja održana je u porečkoj prvostolnici, Eufrazijevoj bazilici, 10. prosinca 2011. godine. Na ređenju mons. Kutleše uz mnogobrojnu rodbinu ređenika bili su i njegovi roditelji i brat, te brojni župljani iz rodne župe Prisoje, kao i prijatelji te 180 svećenika.

Predsjedatelj misnog slavlja i glavni zaređitelj bio je pročelnik Kongregacije za biskupe kardinal Marc Ouellet, a suzaređitelji porečki i pulski biskup Ivan Milovan i biskup

mostarsko-duvanjski Ratko Perić. Slavlju su nazočili hrvatski kardinali te 25 nadbiskupa i biskupa. Do oltara mons. Kutlešu dopratili su don Ante Kutleša i don Marko Kutleša.

Na početku misnog slavlja pozdravnu riječ i dobrodošlicu svim prisutnima uputio je mjesni ordinarij mons. Ivan Milovan, te na poseban način pozdravio kardinala Oueletta i roditelje ređenika. "Upućujem poseban pozdrav novoimenovanom biskupu koadjutoru mons. Draženu Kutleši, kome čestitam, i koga ćemo usrdnom molitvom pratiti u svetom činu ređenje kod ovog bogoslužja" – istaknuo je biskup Milovan.

Nakon navještaja Božje Riječi, svi okupljeni u Bazilici predvođeni biskupijskim mješovitim zborom, zazvali su snagu Duha Svetoga na ređenika, te je potom mons. Mario Roberto Cassari, apostolski nuncij u Hrvatskoj, pročitao apostolski nalog o imenovanju mons. Kutleše.

U homiliji mons. Ratko Perić najprije je govorio o bogatstvu evanđelja kao blage i radosne vijesti. Ono je ponajprije riječ istine, ono je evanđelje nade u budući život za kojim težimo, te je evanđelje spasenja - ne samo u smislu oslobođenja od prošlih grijeha i zasluženih kazna, nego kao Božja snaga u nama da pobjedonosno živimo zauvijek. Svoje slušatelje Isus je pozvao da se obrate i vjeruju Evanđelju, a to znači promijeniti način svoga umovanja, svoju ljudsku logiku uskladiti s Božjom logikom, Logosom, rekao je biskup Perić, dodajući da "vjerovati znači prihvatiti misao i istinu da je Bog toliko ljubio svijet da nije žalio učiniti ni najveću žrtvu da nas privuče k sebi. Vjerujemo doista u nešto što zvuči nevjerojatno a da bi bilo istinito, a upravo je to božanska istina i dobrot!" U ostvarenju svoga nauma o Kraljevstvu Božjemu Isus je pozivao suradnike u čija je srca upisivao svoju božansku poruku da je oni prenose drugima, sve do krajeva zemlje, te ih potaknuo da budu "ribari ljudi".

Govoreći o Isusovu pozivanju učenika na Genezaretskom jezeru, biskup Perić istaknuo je da nigdje nije bilo tako spontana Isusova poziva s jasnim ciljem i tako jasnog odaziva učenika. Niti ga novoizabrani uopće pitaju: Koji ti je, Isuse, program? Gdje su ti ministarstva? Parlament? Mediji? Infrastruktura? Nade i šanse u uspjeh? U svim duhovnim zvanjima taj Isusov stil poziva apostolima Crkva je zadržala samo u izboru biskupa, rekao je biskup Perić, te podsjetio kako svi drugi naslovnici duhovnih zvanja pišu i potpisuju molbe za sjemeništa i javljaju se u bogosloviji za đakonat i prezbiterat, ali kad je u pitanju biskupstvo, nema molbe, nema samoponude. Namjesnik Kristov i ako te pozove, hrabro se i neopozivo odazovi!

Obraćajući se don Draženu, rekao je kako je njega sadašnji nasljednik ribara Petra pozvao da bude "ribarom ljudi" na najvećem hrvatskom poluotoku Istri.

Nisi mogao ni slutiti koje je more nepoznatosti i kopno poteškoća. Prihvatio si izbor u vjeri u Krista Spasitelja i u vjernosti njegovu vidljivom Namjesniku Papi, stojeći mu na raspolaganju svojim darom i svojim radom, rekao je, te podsjetio kako su u Isusovoj teološkoj školi učenici slušali dva temeljna sustava disciplina. Jedan je bio sustav raznih istina, a drugi sustav zapovijedi. "Mi sve te istine cjelovito prihvaćamo s dubokom zahvalnošću Bogu i njegovoj Crkvi, s ljubavlju i poštovanjem, i propovijedamo ih svom snagom i zauzetošću. K tomu, ne možemo sami sobom, nego samo s Bogom i njegovom milošću. Kakve god bile ljudske kreposti, uvijek je Bog onaj koji u svojoj dobrohotnosti u nama izvodi i "htjeti" i "djelovati". Tomu je sustavu Isus dodao svoj sustav svetih sakramenata, posvetiteljskih znakova, lijekova i sredstava", istaknuo je biskup Perić u propovijedi.

"Ti, don Dražene, danas primaš puninu sakramenta sv. reda svećeništva. Ima još jedan sustav - sustav zapovijedanja ili upravljanje odnosno ravnanje institucijama i karizmama. O tim darima govori u današnjem drugom čitanju sv. Pavao vjernicima u Korintu, gdje su nicali različite karizme, a Duh Sveti dao da rastu. O svima u Crkvi donose svoj sud oni koje Bog postavi "prvo za apostole, a onda dosljedno i njihovi nasljednici. Evo, don Dražene, Duh te postavio po Papinu izboru nositeljem velikih zadaća: docendi, sanctificandi et gubernandi. Nećeš moći sam, nego u suradnji s biskupom Milovanom, s ostalim biskupima Riječke

metropolije i Hrvatske biskupske konferencije, sa svim istarskim svećenicima, s narodom Božjim. U tebe se polažu nemale nade. Dano ti je veliko povjerenje. Ti ćeš danas izreći svoje obveze Bogu pred cijelom Crkvom", rekao je biskup Perić.

Potom je novoređenik pred kardinalom Ouelletom i svim prisutnima izrekao obećanja da će u svojoj službi nastojati ostvariti najtemeljnije istine vjere i navještaja Evanđelja, da će svoju službu vršiti do kraja života poput apostola, da će čuvati istinsku vjeru, da će graditi Crkvu u zajedništvu s drugim biskupima i Svetim Ocem, da će biti poslušan Svetom Ocu, da će očinski brinuti za narod Božji.

Prije samog čina polaganju ruku i posvetne molitve, ređenik se prostro ispred oltara i zazvan je zagovor nebeske Crkve (pjevane su Litanije Svih svetih). Na novoređenika svi nazočni kardinali, nadbiskupi i biskupi položili su ruke i izmolili posvetnu molitvu. Nakon toga kardinal Ouellet je novom ređeniku predao znakove biskupske službe: prsten, mitru i pastoral (štap). Svi kardinali i nad/biskupi su izmijenili s novoređenikom cjelov mira. Misno slavlje je nastavljeno s Ispoviješću vjere i euharistijskom službom.

Nakon popričesne molitve, dok se pjevalo "Tebe, Boga hvalimo" biskup Kutleša u pratnji biskupa Milovana i biskupa Perića podijelio je svoj prvi biskupski blagoslov svima nazočnima na ovom slavlju.

Na kraju misnog slavlja novozaređenom biskupu čestitku je uputio u ime svih kardinala i nad/biskupa mons. Marin Srakić, predsjednik HBK, te istaknuo: "Vi kao biskup želite biti svjedok nade, utemeljene na Gospodinu, u okolnostima nedorečenosti ljudskih rješenja i odluka, želite uz dijecezanskog biskupa u miru voditi biskupijsku zajednicu, sačuvati jedinstvo prezbiterija... Zbog toga posegnite za svom opremom Božjom... Držite se, dakle! Opašite bedra istinom, obucite oklop pravednosti, potpašite noge spremnošću za evanđelja mira!... Uzmite i kacigu spasenja i mač Duha, to jest Riječ Božju – kako savjetuje sv. Pavao".

Čestitku u ime svećenika, redovnika i redovnica uputio je preč. Marijan Kancijanić, moderator kurije u Poreču te istaknuo: *Preuzvišeni Oče biskupe Dražene ! Raduje se biskupija Porečka i Pulska, jer se je u našoj drevnoj katedrali – bazilici Eufrazijani dogodio važan i svečan čin: Vaše ređenje za biskupa koadjutora.*

U ime svih svećenika, redovnika, redovnica i kandidata za duhovna zvanja pozdravljam Vas i srdačno Vam čestitam.

Naša je Istra kroz svoju povijest doživjela lijepu ali i teške časove, slično kao i Vaš rodni zavičaj. Povijesni crkveni i narodni događaji nas približuju i ujedinjuju. Dolazite nam kao koadjutor našem preuzvišenom Ordinariju i Ocu mons. Ivanu Milovanu, koji se već 13 godine neumorno trudi i brine u vršenju svoje pastirske službe sa svojim suradnicima, prateći i animirajući razne biskupijske ustanove, promičući pastoralne i materijalne djelatnosti da se život ove mjesne Crkve što svestranije unaprijedi. On razborito i strpljivo promiče duhovni život klera i naroda Božjega, usmjerava materijalna sredstva za obnovu župnih crkava i stanova kao i za gradnju novih i adaptaciju starih objekata od opće koristi.

Vjerujemo, preuzvišeni Koadjutore, da ćete uz Božju pomoć, u suglasju s Ocem Ordinarijem i uz našu suradnju dati svoj veliki doprinos: Bogu na slavu i našem dragom narodu na duhovnu i narodnu korist. Mi se svi tome čvrsto nadamo, za to molimo i u to vjerujemo, jer svi se mi "Gospodine, u Tebe uzdamo!".

Potvrđujemo spremnost nas svećenika, redovnika i redovnica kao i naših vjernika aktivnih katolika, da živimo potpuno zajedništvo s našim biskupom Ordinarijem i s Vama koadjutorom, trudeći se u poslanju navještanja Radosne vijesti današnjem čovjeku.

Neka Vas prati u Vašem pastirskom poslanju Marija, Majka Crkve, i naši istarski sveci i zaštitnici, uz naše najsrdačnije čestitke i dobre želje! NA MNOGAJA LJETA !

U ime vjernika laika čestitku je novozaređenom biskupu uputio ing. Stjepan Lukavečki iz Rovinja i poželio da novozaređeni biskup Kutleša zajedno s biskupom ordinarijem Ivanom Milovanom zajedno potiče duhovni rast vjere među vjernicima te uključuje u pastoralne programe Biskupije.

Na kraju svoju riječ zahvale i pozdrava izrekao je mons. Kutleša, ponajprije zahvaljujući Bogu na daru svećeništva i odanost blaženoj Djevici Mariji u čije ruke je predaje sebe i svoju pastirsku službu. "Također, izražavam osjećaje sinovskog poštivanja i zahvalnosti prema Svetom Ocu Benediktu XVI. koji mi je iskazao svoje povjerenje imenujući me biskupom koadjutorom ove drevne biskupije." – istaknu je biskup Kutleša. Zahvalio se svojim roditeljima na daru života i katoličkog odgoja. Pozvao je sve svećenike, redovnike na zajedništvo i jedinstvo radi boljeg služenja ovoj mjesnoj Crkvi, a bolesne i umirovljene svećenike je pozvao da prikažu "svoje žrtve i patnje za duhovno dobro svoje subraće u pastvi i za nova duhovna zvanja." Zahvalio se svojoj rodnoj župi Prisoje, te napose kardinalu Marcu Ouelletu na predvođenju misnog slavlja i biskupskog ređenja.

**BENEDICTUS EPISCOPUS SERVUS
SEVRORUM DEI**

dilecto Filio **Carolo Kutleša**, Mandetriensis-Dumnensis dioecesis presbytero ipsique Congregationis pro Episcopis officiali, Parentinae et Polensis Sedis electo Episcopo Coadiutori, salutem et Apostolicam Benedictionem.

Totius Domini gregis curam diligentem habentes, nunc Parentinae et Polensis Ecclesiae fidelium necessitatibus subvenire properamus, quibus Nostra officia Pastoris praestare sollicite contendimus, ut ipsi quam largissime Salvatoris fruantur beneficiis. De hac cogitantes ecclesiali familia, quo inibi commodius pastorale munus ageretur, Ivano Milovan Episcopo huius dioecesis Coadiutorem tribuere decrevimus. Quapropter ad te decurrimus, dilecte Fili, quem, consentaneo pastorali locupletatum usu congruisque virtutibus cumulatam, iudicavimus idoneum ad officium illud suscipiendum. Quocirca de consilio Secreteriae Status neconon Congregationis pro Episcopis, Nostra Apostolica auctoritate, te constituimus et nominamus Episcopum Coadiutorem **Parentinum et Polensem** cum facultatibus specialibus, quae consistunt in ipsa iurisdictione quae ad Episcopum dioecesanum pertinet, servato decreto, eodem tempore conscripto, quo praesens Bulla. Quod porro ad cetera iuris canonici praescripta teneantur. Ante autem quam episcopalem consecrationem recipias, fidei professionem facias oportet nec non fidelitatis ius iurandum in Nos Nostrosque Successores nuncupes, secundum praestitutas regulas. Certiores porro de tua electione clerum populumque fidelem convenienter facies, quo idem ad renovatum religionis studium cohortamur.

Ad extremum, dilecte Fili, flagitatis supernis subsidiis apostolicum ministerium incohabis, ut ibidem pastoralis opera uberius evolvatur fidelesque salutarem prosperitatem adipiscantur, "solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis" (Eph 4,3).

Datum Romae, apud S. Petrum, die septimo decimo mensis Octobris, anno Domini bis millesimo undecimo, Potificatus Nostri septimo.

BENEDICTUS PP XVI.

Marcellus Rossetti, pronotarius apostolicus

**BENEDIKT BISKUP
SLUGA SLUGU BOŽJIH**

dragomu sinu **Draženu Kutleši**, prezbiteru Mostarsko-duvanjske biskupije i službeniku Kongregacije za biskupe, izabranomu Biskupu koadjutoru Porečke i Pulske Stolice, pozdrav i Apostolski blagoslov.

Budući da imamo pomniju skrb za cijelo stado Gospodnje, hitno sada nastojimo izići ususret potrebama vjernika Porečke i Pulske Crkve, kojima kanimo Naše dužnosti Pastira brižljivo ispuniti, da sami na što bogatiji način uživaju Spasiteljeva dobročinstva. Misleći na ovu Crkvenu obitelj, kako bi se ondje povoljnije obavljala pastoralna služba, odlučili smo dodijeliti Koadjutora Ivanu Milovanu, Biskupu one dijeceze. Stoga dolazimo k tebi, dragi sine, kojega smo, kao obogaćena primjerenim pastoralnim iskustvom i ispunjena skladnim krjepostima, ocijenili prikladnim da prihvatiš onu zadaću. Zato po savjetu Državnoga Tajništva i Kongregacije za biskupe, Našom Apostolskom vlašću tebe postavljamo i imenujemo **Porečkim i Pulskim** Biskupom koadjutorom s posebnim ovlastima, koje se sastoje u samoj jurisdikciji koja pripada dijecezanskomu Biskupu, uz opsluživanje dekreta koji je sastavljen istodobno kao i ovo pečatno Pismo. Neka se, nadalje, s obzirom na ostale stvari, obdržavaju propisi kanonskoga prava. Prije nego primiš biskupsko posvećenje, trebaš položiti ispovijest vjere i prisegnuti vjernosti Nama i Našim Nasljednicima, prema uobičajenim pravilima. Zatim ćeš o svome izboru prikladno obavijestiti svećenstvo i vjerni narod, koje isto tako živo potičemo na obnovljenu revnost u službi Božjoj.

Napokon, dragi sine, zamolivši žarko višnje pomoći, apostolsko ćeš služenje započeti da se ondje pastoralno djelo plodovitije odvija i da vjernici, "trudeći se sačuvati jedinstvo Duha vezom mira" (Ef 4,3), postižu spasonosan napredak.

Dano u Rimu, kod Svetoga Petra, dana sedamnaestoga mjeseca listopada godine Gospodnje dvije tisuće jedanaeste, sedme Naše Papinske službe.

PAPA BENEDIKT XVI.

Marcello Rossetti, apostolski protonota

IN MEMORIAM

IVAN GRAH: ZNAMEN VJERE I LJUDSKE POSTOJANOSTI

Mons. Ivan Grah, rođen u Cerovlju, 17. ožujka 1928. Zaređen za svećenika u Cerovlju 7. srpnja 1952., nakon godinu dana vojske od 1953. župnik je Gračišća do 1982. g. Od godine 1982. župnik je Ližnjana i Šišana. Kanonikom Pulskog stolnog kaptola imenovan je 18. 11. 1994. te kapelanom Njegove svetosti 2010. s naslovom monsinjor. Umro je 23. 4. 2011. u pulskoj bolnici. Pokopan je u Cerovlju 26. travnja 2011.

Katolička Crkva oduvijek je javno isticala vjernike koji su izvanrednim životnim uzorom postali njezinim zaglavnim kamenom. Nisu to, kako se često pogrešno shvaća, samo osobe koje su kanonizacijom formalno prepoznate kao osobito kreposne, nego i svi oni izvanredni te nepokolebljivi pojedinci uzorna vjerničkoga života koji su djelovali među nama, koje smo poznavali i bili s njima bliski. U posljednja dva stoljeća Svevišnji je Porečkoj i Pulskoj biskupiji podario mnoge iznimne svećenike od kojih u ovoj prilici kao uzor i postojani znamen naše vjere ističemo pokojnog mons. Ivana Grah (1928. – 2011.), kapelana Njegove Svetosti s naslovom monsinjora, pulskog kanonika, župnika Gračišća, Ližnjana i Šišana, profesora povijesti i vjeronauka u Pazinskom sjemeništu te ponajprije dobrog i nepokolebljivog čovjeka i svećenika.

Današnja sjećanja i promišljanja o Gračišću, njegovoj crkvi i vjernicima, bratovštinama i bratovštinskim crkvama, o Kalvariji i Majci Božjoj od Sedam Žalosti te o župnom uredu smještenom blizu gradskih vrata, neizostavno evociraju lik Ivana Grah. Župljani Gračišća i danas ga živo pamte kao župnika koji je beskompromisno obdržavao vjerska načela i regule kanonskoga prava. Pamte ga kao revnog poštovatelja sakramenata i Dana Gospodnjega, kao vrsnog intelektualca te strogog, ali pravednog vjeroučitelja i odgojitelja čije odgojno-obrazovne mjere srednja generacija po dobrome itekako pamti. Mons. Ivan Grah uredio je i usustavio građu župnog arhiva te uvijek kao osobito vrijedne dokumente isticao crkvene matice te spise o gračaškim bratovštinama, crkvama i svećenicima. O danu Općine Gračišće 2011. godine posthumno mu je dodijeljena Povelja Općine Gračišće kao znak priznanja za 30-godišnji doprinos župi Gračišće.

Ivan Grah pouzdani je i objektivni proučavatelj povijesti Istre, jedini vjerodostojni istraživač razdoblja II. svjetskog rata, poraća te prebrojnih partizanskih i komunističkih zločina i zlodjela počinjenih do osamostaljenja Republike Hrvatske. Ovo je razdoblje proučavao pedantno, objektivno, pošteno, bez i najmanjeg relativiziranja te svjestan činjenice da je istina samo jedna. U brojnim člancima i knjigama koje je objavio, kao i u raspravama te privatnim razgovorima, uvijek je iznosio objektivnu istinu – ono što jest – a takva je istina u Istri natopljena krvlju nevinih žrtava, epizodama koje se do danas ne žele objaviti ne stoga jer su neistinite, nego zbog njihove sramotnosti (pojave četničkoga pokreta u Istri, iskrivljeni događaji o smrti prvoboraca iz Istre, sustavno prešućivanje istarskih jama – tzv. "istarskih Jazovki" i njihovih krikova, zvjerstva nad Nijemcima počinjena nakon kapitulacije i formalnog prestanka neprijateljstava, velik udio lažnih stradalnika u NOB-u čija imena stoje zabilježena na spomenicima, a pouzdano se zna da su smaknuti od tzv. "osloboditelja", sakaćenja žrtava, itd.). Zbog svojih istinitih tvrdnji i pouzdanih istraživanja, mons. Ivan Grah do svoje je smrti bio izložen prijetnjama, ali ga to nikada nije pokolebalo ili sputalo da stvori pozamašan opus sjećanja i vjerodostojne dokumentacije u znak poštovanja prema mnogim žrtvama i obiteljima nerazjašnjenih sudbina i mjesta ubojstva. Posebno vrijedno područje njegova rada bilo je proučavanje žrtava svećenika i bogoslova u II. svjetskom ratu. U knjizi "Udarit ću pastira" (naslov je osmislio Dragutin Domšić, župnik Grdosela i Zareč(j)a) sastavio je popis u komunizmu ubijenih i progonjenih svećenika, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost. Time je kodificirao svetačku žrtvu koju je Crkva u Istri podnijela za narod i s narodom neslomljivo podnoseći sve tegobnosti i opasnosti vremena. Mons Grah uvijek je isticao "da su komunisti u Istri nakon II. svjetskog rata pobili prave antifašiste te su sebe danas prozvali antifašistima. Današnji antifašisti u Istri nemaju ništa s onim izvornim antifašizmom,

već imaju veze sa zločinačkim komunizmom. Oni su krivi za progonstva i ubojstva mnogih svećenika, redovnika i laika". Iznimni integritet osobe mons. Graha pokazao se kada su unazad nekoliko godina pojavile publikacije i članci sumnjive pouzdanosti koji su se "razmetali" brojem žrtava i stradalnika. Bez ustezanja, mons. Grah negodovao je inzistirajući na istinitosti i objektivnosti takvih istraživanja te na suzbijanju manipulacija brojem i imenima žrtvama (koje su u svjetskoj povijesti XX. stoljeća prečeste).

Mons. Ivan Grah prvi je prepoznao vrijednost i značenje crkvenih arhiva te njihovu nemjerljivu vrijednost za povijest Istre XX. stoljeća. Kao vrsni arhivist i povjesničar, bio je uvjeren da su arhivi župa ponajveće materijalno blago Porečke i Pulske biskupije te je za života izrazito brižljivo popisao svu arhivsku građu župa. Građa crkvenih arhiva (osobito crkvene matice), nakon okončanja II. svjetskog rata bila je ključni dokaz o nacionalnoj pripadnosti Istre te njezinoj nacionalnoj i demografskoj baštini. Isključivo naporom nekolicine svećenika intelektualaca iz Istre – predvođenih Božom Milanovićem – koji su savezničkim komisijama u više navrata temeljem crkvenih matica dokazivali pripadnost Istre hrvatskoj matici (o čemu postoji dokumentacija) – došlo je do realizacije pripojenja Istre tadašnjoj FNR Jugoslaviji i NR Hrvatskoj te međunarodnopravnog prepoznavanja tih činjenica(!). Mons. Ivanu Grahu, suvremeniku ovih ključnih zbivanja i arhivistu, zajedno s J. Jelinčićem, dugujemo zahvalnost za golem pothvat popisivanja građe crkvenih arhiva župa u Istri. Uzme li se u obzir siromaštvo 70-ih godina XX. stoljeća, nemogući uvjeti rada, nepostojanje tehnologije te sveobuhvatnost učinjenog popisa, danas – s odmakom od gotovo tri i po desetljeća – ovaj se pothvat bez i najmanjeg ustezanja može prozvati bezvremenskim pisanim spomenikom Istre.

Nemjerljivo vrijednu materijalnu ostavštinu mons. Graha čine i tri izdanja knjige "Crkva u Istri" (1987., 1991., 1999.) koju je sačinio zajedno s Marijanom Bartolićem i nekolicinom suradnika. Riječ je o prvom takvom i daleko najsloženijem izdavačkom pothvatu u Istri koji se u cijelosti temeljio na istraživanjima arhivske građe i vizitacija. "Crkva u Istri" je povijest Katoličke Crkve u Istri, a time i Istre u cjelini, njezina identitetska odrednica – usudio bih se reći, njezina osobna iskaznica. Sastavljena je mukotrpno. U krajnje skromnim uvjetima doba koje još uvijek nije bilo ni digitalno ni elektronsko mons. Grah prikupio je podatke o svim župama i većini crkava, o svećenicima, redovničkim zajednicama te svemu bitnome za Porečku i Pulsku biskupiju. Ova knjiga temelj je za svako daljnje propitivanje o Istri i o Crkvi u Istri. Njezinu važnost prepoznalo je i čitateljstvo, što se ogleda u velikoj prihvaćenosti i rasprodanosti svih triju njezinih izdanja, ali i čestome pozivanju na nju u publikacijama svih vrsta.

Vrsnome arhivistu i pronicljivu povjesničaru nisu promakle ni vizitacije biskupa povijesnih biskupija u Istri i izvještaji koje su odašiljali Svetoj Stolici. Uočivši njihovo značenje zbog obilja podataka o župama i vjerskom životu, podatke o građi svake biskupije pojedinačno i njihov opis strpljivo je i predano objavljivao u publikaciji "Croatia Christiana Periodica". Mons. Grah bio je odličan poznavatelj pučkih župnih škola koje su u Istri djelovale u XIX. i XX. stoljeću. Posljednje njegovo aktivno sudjelovanje na znanstvenom skupu problematiziralo je djelovanje župne škole u Svetom Petru u Šumi. Sam je često izražavao potrebu da se uredi i objavi građa župnih arhiva o ovim važnim hrvatskim obrazovno-odgojnim institucijama. Mons. Graha pamtim o i po brojnim člancima koje je tijekom dugog niza godina do neposredno pred smrt objavljivao u "Istarskoj Danici" i "Ladonji" podsjećajući na odlučna pitanja, poput jedinstva Crkve u Istri, osobe biskupa, svećenika i redovnika, Istarskog raskola (558. – 698.), ratnih i poratnih političkih previranja i njihova odraza na Crkvu u Istri i vjerski život, ali i na crkve, bratovštine te vjerske tradicije. Pamtim ga i kao osobu koja je raskrinkala sav apsurd pravosuđa u Jugoslaviji: u jednome intervjuu "Glasu koncila" u tančine je opisao suca za prekršaje u Pazinu koji nije znao ni čitati ni pisati (pa čak ni što je zarez), ali je ipak, premda nije mogao položiti maturu, odvažno sudio svećenstvu. Posljednih godina života intenzivno je svojim savjetima pomagao u izdavanju knjige "Crkva u Istri – povijesna i kulturna baština" (2010.).

Mons. Ivan Grah bio je dugogodišnji uzorni župnik Ližnjana i Šišana gdje je nastavio dugovjekni hod kršćanstva u ovdašnjim drevnim kršćanskim zajednicama. Uredio je župni arhiv, pomno je istraživao tradiciju glagoljaštva i hrvatskog jezika u liturgiji te ovdašnja crkvena zdanja.

Posljednje godine života, izmoren bolešću i bremenom vremena proveo je u svećeničkom domu "Betanija" neumorno stvarajući, prevodeći crkvene matice, komentirajući i pomažući rad Crkve. I u takvim okolnostima prisjećam se njegove radosti odlaska na znanstveni skup povodom 200. obljetnice ukinuća Pićanske biskupije 2008. i dolaska na skup o 120. obljetnici Hrvatske čitaonice u Svetom Petru u Šumi 2009. godine. Ipak, mons. Grah bio je iznad svega pobožan i izniman svećenik: u nekoliko od naših brojnih susreta u "Betaniji", čak i u uvjetima nemoći, raspoznavala se njegova nepokolebljiva ustrajnost i strogost u obdržavanju svetih misa, pobožnosti i crkvenih kanona. Strogim, samozatajnim i pobožnim životom te radom mons. Ivan Grah pripada nizu najzaslužnijih istarskih svećenika (J. Dobrila, M. Bulešić, B. Milanović, J. Turčinović, A. Hek) jer je naoko neprimjetno, ali suštinski ojačao temelje Crkve u Istri, ali i hrvatske države u cjelini. Danas ga opravdano te bez i najmanjeg ustezanja možemo nazvati najvećim povjesničarom rođenim u Istri, ali i najvećim povjesničarom koji je ikada pisao o Istri.

Ivan Milotić

IVAN STEFANUTI

Ivan Stefanuti rodio se u Lindaru 13. travnja 1942. Školovao se u Lindaru i Pazinu, Zadru i Rijeci. Zaređen je za svećenika u Pazinu 15. kolovoza 1968. Mladu je misu imao 16. kolovoza 1968. u Lindaru. Godine 1969. postaje biskupov tajnik i nastavnik pjevanja u Pazinskom sjemeništu, a 1971. godine postavljen je za katedralnog vikara u Puli. Od 1975. do 1986. župnik je u Trvižu i Motovunskim Novakima. Zatim prelazi na župu Nova Vas (porečka), 1989. imenovan je župnikom u Taru, a 1997. razriješen je službe u župi Nova Vas. Umirovljen je i nastanjen u Taru od 2004. Teško bolestan, sedam godina išao je na dijalizu, ustrajno je i strpljivo podnosio patnju. Umro je u pulskoj bolnici 7. srpnja 2011. Pokopan je 9. srpnja na groblju u Lindaru. Svojim je zauzetim radom zadužio sve župe u kojima je službovao. Pastoralni rad, napose s mladima, i vrsne propovijedi s dubokim teološkim mislima i porukama bile su njegove odlike.

Desetak je godina bio zborovođa svećeničkog četveroglasnog pjevačkog zbora "Cantate Domino" s kojim je nastupao u Hrvatskoj i inozemstvu. Zborsko je pjevanje u župama Trviž i Nova Vas podigao na visoku razinu.

Njegovim dolaskom u Trviž župni je stan postao svojevrsna glazbena škola. Mali i mladi glazbenici iz Trviža učili su svoje prve glazbene vježbe na gitari, violini, harmoniju, glasoviru, harmonici. Unaprijedio je zborsko pjevanje. Zbor je nastupao i u drugim župama. Lijepo je pjevanje u Trvižu poznato od 1911., kad je zbor osnovan, ali pod njegovim vodstvom doživljava svoj procvat.

U potpunosti su obnovljene orgulje iz 1911. na kojima je 1979. održan i svečani koncert. Intelktualac širokih obzora, a opet tako jednostavan i dostupan svima u svako doba, to je bio vlč. Ivan Stefanuti.

M. K.

RUŽA JELENIĆ: TAKO DOBRA KOMU JE MOGLA NEGO BOGU

U Vodnjanu je u nedjelju, 18. prosinca 2011., preminula u dobi od sto godina i osam mjeseci Ruža Jelenić, majka vodnjanskog župnika vlč. Marijana Jelenića. Rođena je 1911. u selu Haluzi, župa Žminj, od Ivana Otočana i Lucije Modrušan. Otac joj je poginuo u Galiciji 1915. kad su joj bile četiri godine. Sa sestrom Marijom i bratom Josipom s dvanaest godina već nadničari. U školu nisu mogli.

Godine 1935. udala se za Viktora Jelenića. Muž, stolar, radi u Raši da se okuće i podignu stolarsku radionicu. Odlaskom muža u vojsku, počinjen je trnovit put. Kao poručnik četiri godine sudjeluje u svim važnijim talijanskim bojišnicama, dok kao engleski zarobljenik ne završi u logoru u Jaffi u Palestini. Za to vrijeme Ruža ne zna je li živ ili mrtav. Brata su joj Nijemci ubili kraj Svetvinčenta 1943. Rodnu su joj kuću iste godine zapalili Nijemci. K sebi prima majku i četveročlanu bratovu obitelj. Dolaskom u partizane sprekomorskom jedinicom, Viktor kao radiovezist u okršaju s Nijemcima gubi život na kraju rata, 26. ožujka 1945.

Ružu, kao nezaštićenu ženu, noću posjećuju agenti koji je šalju u šumu, uvjeravaju kako je došlo novo vrijeme kad više nije važno tko je kome muž ili žena. Potom proživljava teško vrijeme poraća. Čitave noći prede i plete za sebe i druge. Jedinu utjehu nalazi u dobrom žminjskom župniku Rudolfu

Zafranu, koji se očinski brine za stotine ratne siročadi i njihove majke. Na kraju svake mise moli za pale u ratu, za popaljene, za djecu bez oca, pa će Ruža više puta reći: "Da nije bilo Crkve, bila bih poludjela".

Kad je sin Marijan 1949. otišao u pazinsko sjemenište brine se za njega i uzdržava. Za progona Crkve bila je hajka i na sjemeništarcima, pogotovo one na odsluženju vojnog roka, pa sina Marijana neprestano traže, a poseban pritisak čine i na nju. U više navrata agenti zahtijevaju da sina izvadi iz sjemeništa, uskraćuju joj mirovinu za palog muža, psihički muče i ponižavaju na liječničkim komisijama.

Od 1961. živi jedanaest godina u župi sa sinom svećenikom u Sv. Lovreću Pazenatičkom te trideset i devet, do smrti, u Vodnjanu. Vodi kućanstvo, prima stranke, zaprima telefonske i usmene poruke, pa ju je neki Nijemac nazva "najstarijom sekretaricom na svijetu". Mnogi joj se povjeravaju. Imala je karizmu čitanja karaktera i vrlo je brzo mogla procijeniti moralne i ine vrednote čovjeka. Za sve se zanimala do kraja života, može se reći, bila je duhovna majka svih župljana. Dok je mogla, sretna je ugošćavala svećenike i stranke. Nakon osamdesete zdravlje joj se pogoršalo, osamnaest godina nije izašla iz kuće, prije četiri godine izgubila je vid, ali svejedno je sve pratila.

Dva je puta preživjela udar groma pa se bojala grmljavine i pucnjave, zato je za Novu godinu iz Vodnjana selila na selo. Posebno je častila sv. Barbaru, zaštitnicu od gromova. Njoj se zavjetovala izgraditi oltar u župnoj crkvi u Žminju, uništen u bombardiranju Žminja 1943. Oltar je podignut 2011. U znak zahvalnosti Majci Božjoj, što ju je čuvala kroz 66 godina udovičkog života, dala je elektrificirati zvona na zvoniku crkve Svete Marije Svetomore. Dok je mogla, nikada nije izgubila misu, mjesečno se ispovijedala. Kao apostol molitve, molitvom je pratila bezbroj ljudskih sudbina. Bog ju je iskušao trpljenjem koje prema kraju života posta sve teže. Pravi je "istarski Job". Teško je naći ženu koja je toliko propatila u životu. Ako Bog trpljenje šalje izabranima, kako kažu sveci, onda je s njom sigurno imao posebne planove.

Zadivljuje njena stamena vjera koju ništa nije moglo pokolebati. Školski je primjer kako vjera djeluje na sveukupnost čovjeka. Bila je iznimne volje i inteligencije. Imala je mudre odgovore za sve koji napadaju vjeru i Crkvu, moral i poštenje. Mogla je svakoga ušutkati. Često je govorila: "Svijet stoji u rukama liječnika i svećenika, liječnik te može odvesti u grob, svećenik u vječnu propast. Radije pustiti službu nego varati ljude." Nije željela javno proslaviti 100-ti rođendan 24. travnja, ni pedeset godina rada u župama. Sve se to stopilo s njenim pogrebom. Ipak za stogodišnjicu stigla joj je čestitka i blagoslov pape Benedikta XVI. Oproštaj s Vodnjanom bio je 20. prosinca u župnoj crkvi, a zadušnica i pogreb u rodnom Žminju uz veliko učešće naroda i svećenika koje je predvodio biskup mons. Ivan Milovan. Kažimo sa sv. Augustinom: "Tako dobra, komu je mogla, nego k Bogu!"

(S. M.)